

Abnour Ali C. Aliyev (Habonad) (1988)

President
JAMHUURIYADDA DEMOQ. SOOMAALIYEED

WASAARADDA KALLUUMEYSIGA & GAADIIDKA BADDA

SHARCIGA

BADDA SOMALIYEED

1988

SHARCIGA BADDA

TUSMADA

BOGGA		BOGGA
QAYBTA I	QADQADSO CASH	1
DUGGA II		
QAYBTA I	Hay'adda Maamulka Dadnariidda	23
QAYBTA II	Hawlaha Maamulka, Boliiska iyo Dekedaha --	25
QAYBTA III	Shaqaalaha Badda	31
QAYBTA IV	Qaarka Maamulka Marakiibta, Warqadaha iyo Diiwaangelinta	52
QAYBTA V	Boliiska Dadda-Soo Dixinta iyo Ibariga	73
QAYBTA VI	Adeegyada Kontroolka Cansimadka	83
DUGGA III		
QAYBTA I	Salafshaha Marakiibta	89
QAYBTA II	Hawlgeliyaha Marakiibta	95
QAYBTA III	Ma'amuliyada, Muhikeyda iyo Hawlgeliyaha iyo Xadcoyntooda	97

II

DOGGA

QAYBTA IV	Mas'uuliyadda Howlgeliyaha Maraakiibta Nukliyeerka -	113
QAYBTA V	Kabtanka Iyo Shaqaalaha Maraakiibta Nukliyeerka -	120
QAYBTA VI	Heshiisyada Shaqada Dadda	129
QAYBTA I	Kireynta Maraakiibta	147
QAYBTA II	Qaadista Dadeecadaha Ee Dadda	157
QAYBTA III	Qaadista Rakasbka Ee Dadda	176
QAYBTA IV	KA QAYDGALKA KHASAAROYINKA GUUD (GENERAL AVERAGE) -	185
QAYBTA V	Shilalka Dadda	208
QAYBTA VI	KAALMADA IYO SAMATABIXINTA	213
QAYBTA VII	RAADINTA IYO SAMATABIXINTA Maraakiibta Caariyey -	220
QAYBTA VIII	Rahanka Dadda Iyo Dursiinooyinka	228
QAYBTA IX	R a h a n n a d a	234

III

DUUGGA V

QAYBTA I

Raritaanka Iyo Dacwooyinka

DOGGA

~~Shijalka~~ Dadda -

239

QAYBTA II

Khilaafaadka Shaqada

241

QAYBTA III

Kayiraadda Maraakiibta

242

DUUGGA VI

QAYBTA I

Ka Hortegidda Wasakheynta

Dadda Ee Maraakiibta -

253

QODDIBO GUUD

255

(1)

SHARCIGA BADDA

BUUGGA I

QAYBTA I

QODOBBO GUUD

Awoodda Sharciga Badda.

KU HIRGELINTA MARAAKIIBTA SHARCIGA BADDA,

SOOHDINTA BADDA

QODOBKA 1-AAD

AWOODDA SHARCIGA BADDA.

1. Sharcigani wuxuu dhigayaa tilmaanta xuduuda iyo xuquuqda inta ku saabsan Qaybaha Soohdinta Badda. Sharcigani wuxuu kaloo saameeynayaa badmaridda iyo dhammaan maraakiibta, doonyaha iyo maraakiibta yaryar (Sea-crafts) oo maraya ama mari doona badda, ujeeddo kasta ha lahaadeen. Nidaanka halkan ku degsan wuxuu tilmaamayaa maamulka arrimaha badda ee Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, diiweangelinta iyo qorista maraakiibta wadata Calanka Soomaaliyeed, nooc kasta ha ahaadeen, shuruucda lagu dhaqmayo maraakiibta wadata Calanka Soomaaliyeed iyo shuruucda lagu dhaqmayo maraakiibta wadata Calanka Soomaaliyeed iyo shuruucda lagu dhaqmayo maraakiibta dalal kale oo ku gooshaya Soohdinta Badda Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya.

2. Maraakiibta dawladda oo ay ku jiraan kuwa dagaalka ama maraakiibta kale oo ay leedahay Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, oo aan lagu isticmaalin ujeeddo ganacsi, waa ay ka reeban yihiin awoodda sharcigan haddii aan si kale halkan lagu sheegin mooyaane.

3. Maraakiibta dawladda oo ay ku jiraan ^{IV} maraakiibta dagaalka ama maraakiibta kale oo ay leedahay dawladda shisheeye, looguna isticmaalin ujeeddo ganacsi waa inay ku dhaqmaan qodobada sharcigan iyo xeer-nidaamiye kasta oo lagu soo saaro sharcigan.

(2)

Waxaa intaas dheer in marakiibta dawladda shisheeyaha marka ay si marayaan soohdinta Badda Soomaaliyeed waa inay ku dhaqmaan mabaadiida badmaridda caadiga ah ayagoo wadanayaa calaamadaha dibadeed oo muujinayaa qarankooda. Gujisyada shisheeyaha waxay marayaan soohdinta Badda Soomaaliyeed ayagoo ku gooshaya Badda korkeeda.

QODOBKA 2-AAD

KU FULINTA MARAAKIIBTA SHURUUCDA

D A L K A

1. Maraakiibta wadata calanka Soomaaliyeed oo maraya badaha caalamiga ama meel kaleba, oo ka baxsan soohdinta badda ee dal kale, waxaa loo qaadanaayaa inay marayaan soohdinta badda Soomaaliyeed, waxaana mar kasta lagu dhaqayaa maraakiibtaas dhammaan shuruucda Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Soomaaliya.
2. Maraakiibta wadata calanka Soomaaliyeed oo dhex marayaa badda dalka ama biyaha gudaha ee dal ^Kdale, mar haddii kuwaas ay aqoonsan tahay Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, maraakiibtaas dushoodana uu ka dhaco fal lid ku ah shuruucda ciqaabta, Boliiska, Caafimaadka iyo Nabadgelyada guud, waxaa lagu dhaqmayaa shuruucda Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya ayadoo la hubinayo inaysan falalkaas waxyeello u geysan dalka soohdintiisa u falkaas ka dhex dhacay.

Haddii awoodda qaadista dacwadda ay la wareegto ~~Caalanka~~ shisheeyaha ee xeebta leh, shuruucda Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya waa lagu dhaqayaa, maadaama ay labada dalba awood u leeyihiin.

3. Ayadoo laga ilaalinayo in arrimahaas aysan dhibaato u geysan shuruucda caafimaadka, nabadgelyada, dhaqaalaha, ciqaabta ama madaniga iyo xeer-nidaamiyeyaasha Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, sharciga Qaranka ee markabka la isugu haysto ayaa kala saarayaa arrimaha ku saabsan lahaanshaha, wada lahaanshaha, xuquuqda damaanada iyo qaabka faafinta, mas'uuliyadda Markableyga ballan qaadyada uu qaaday, awoodda, waajibaadka iyo mas'uuliyadda Kabtanka

(3)

markabka; shaqaaleynta, kireynta, heshiisyada xamuulka; deeqda khasaaraha guud; waajibaadka la xiriira shilalka maraakiibta ka dhaca meel ka baxsan soohdinta Jamhuuriyadda; iyo waajibaadka la xiriira kaalmada, samayabixinta iyo badbaadinta.

4. Awoodda Garsoorka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay ku fidsan tahay dhammaan qeybaha Badda Soomaaliyeed. Awoodda fullinta ee Garsoorka waxay saameysaa dhammaan ku xadgudubka sharciga badda, xcernidaamiyaha iyo rukhsadaha ama xadgudubka naftadgelyada, caafimaadka, badbaadada, sharafka canshuuraha ama kheyraadka badda ee ku jira soohdinta xeebaha, biyaha gudaha, badda dalka, xadka ku xiga, xadka dhaqaalaha ama xadka badda hoosteeda oo ay leedahay Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

QODOBKA 3-AAD

✓ SOOHDINTA BADDA.

Ayadoo la aqoonsan yahay xuquuqda iyo waajibaadka la xiriira saxiixyada Xeerka badda ee Qaramada Midoobay, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay awood ku leedahay dhammaan badda ku xiga ee Xeebahaada ayadoo sharcigeeda gaarka ah uu tilmaami doono isticmaalka xadka xeebaha ee ay Jamhuuriyadda u tilmaantay soohdinta xeebta sida waafaqsan qodobka hoos ku qoran.

QODOBKA 4-AAD

BADDA DALKA

1. Xariiqaha Asaasiga (Baselines) ee lagu qiyaasayo ballarka badda dalka.

Ayadoo la tixgelinayo qodobka 14-aad ee Sharciga Badda ee Qaramada Midoobay, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay isticmaaleysaa hababka kala duwan ee lagu xaqiijinayo Xariiqaha asaasiga.

(4)

133 Jasiiradaha iyo dhagaxyada badda oo jajabsan (Fringing Reefs), xariiqaha asaasiga oo laga qiyaas qaadanayo ballarka Badda Dalka, waxaa weeye xaqriiqda biyaha hoose ee ku dhacaya Jasiiradaha ama dhagaxa badda ee jajabsan. Dhammaan biyaha ku dhex xeeran xariiqaha asaasiga waxaa la yirahda biyaha gudaha.

Dekedaha, dhulka xeebaha oo aad u jajabsan, afafka webiyada (ha ahaadeen kuwo engagan ama kuwo leh biyaha socda) iyo Jasiiradaha oo midka uu kan kale uga jiro 24 Mayl, waxaa lagu isticmaalayaa xariiqaha asaasiga oo tooska ah kuwaasoo isku xira meelaha habboon ayadoo aan wax badan looga leexanayn jihada guud ee Xeebta.

134 Xariiqo asaasi ah toos ah ayaa la jiidayaa si lagu dhex xiro biyaha gudaha ee ugu badan. Dhammaan biyaha ku xeeran dhinaca dhulka ee xariiqaha asaasiga ee tooska ah, waxaa la yirahdaa biyaha gudaha.

135 Marka laga hadlayo doox-badeedka (Bays), xariiqaha asaasiga waxaa la jiidayaa ayadoo la raacayo qodobka 40-aad ee Shareiga Badda ee Qaramada Midoobay.

Xariiqaha asaasiga ee caadiga oo isticmaalaya tilmaanta biyaha hoose ee xeebta, waxaa lagu dabbaqayaa dhamaan meelaha kale.

Xariiqaha biyaha hoose (low-water line) ee lagu jiidayo xariiqaha asaasiga waxay noqonaysaa xadka dhinaca badda ee dhulkaas ee ku wareegsan yahay biyaha, korna ka muuqanaya markay jiraan mowjadaha hoose, hase yeeshee uu hoosta ka gelayo biyaha mowjadaha sare.

(5)

2. Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, isagoo la kaashanayo Wasaaradaha kale, ee saameyso arrinta, Jamhuuriyadda dhexdeeda wuxuu soo saarayaa tusmooyin (Charts) waaweyn oo xadeyn doona xariiqaha asaasiga oo la jiiday sida waafaqsan hababka kor ku qoran.

Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu faafinayaa naqshadahaas isagoo u gudbinayaa Xoghayaha Guud ee Qaramada Midoobay.

3. Ballarka Badda Dalka: Badda Dalka Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya, wuxuu noqonayaa 12 Mayl oo laga tirinayo xariiqaha asaasiga marka loo socdo dhinaca badda. Xadka ugu shisheeya ee Badda Dalka wuxuu noqonayaa xariiq ay meel kasta uga fog tahay 12 Mayl xariiqaha asaasiga oo laga soo tiriyeey ballarka Badda Dalka.

4. Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya, waxay awood buuxda ku leedahay Badda Dalka, Badda-hoosteeda, Dhulka ka hooseeya iyo Hawada ka sarreysa.

5. Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, ayaa awood u leh hawlaha la xiriira Badda Dalka, ayadoo la tashanaysa Wasaaradaha kale ee Jamhuuriyadda oo saameya arrimahaas, waxaayna soo saareysaa nidaam iyo Xeer-nidaamiyeyaal ku habboon nabadgelyada badmaridda caadiga iyo hawlaha la xiriira, oo uu ku jiro nidaam gaar ahaaneed oo loogu talagalay maraakiibta dagaalka oo loogu isticmaalo hawlo aan ganacsi ahayn, kuwo loogu tala galay maraakiibta isticmaasha quwadda nukliiyarka, iyo maraakiibta qaada alaab nukeleerka ama badeeco khatar ah oo kiimika ah,

(6)

kuna saabsan ka hortegidda wasakheynta badda iyo hababka kala saaridda maraakiibta mareysa Badda Dalka.

Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu, haddii loo beafo ka joojin karaa maraakiibta maridda Badda Dalka haddii mariddaas ay noqoto inay waxyeelayn ~~marka~~ nabad, nabadgelyada iyo ~~wasiloonida Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya.~~

6. ~~Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, isagoo~~ la kaashanaya Wasaaradaha kale ee Jamhuuriyadda oo ay arrintu khuseyso wuxuu isku dayayaa inuu xadido xuduuda Badda Dalka iyo meelaha kale ee Badda oo ka dhaxeeya Dalalka wadaaga Xeebaha ama isugu horjeedaa, ayadoo la soo saarayo heshiisyo ~~Caalami ah oo ka dhaxeeya Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya~~ iyo Dalalkaas.

Haddii uusan jirin Heshiis, Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya waxay u qaadanaysaa in xadka badda oo ka dhaxeeya ~~Jamhuuriyadda D'jabouti~~ Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya ~~iyo Jamhuuriyadda Kenya~~ uu yahay xariiq toosan oo uu socoto dhinaca badda, kana timid xagga dhulka ee xuduudiisa lagu tilmaamay naqshadaha la faafiyey.

Xadka qaybaha badda ee Gacanka Cadmeed oo ku saabsan Jamhuuriyadda Dadka Ee Yemen iyo Badweynta Hindiya oo ku saabsan Sokaatra, haddii xuduuddaas, ay iska kor saaran yihiin dacwooyinka dawladahaas, haddii aysan jirin heshiis waxaa kala saarayaa, xariiq dhexe oo u dhaxeysa ballar isku mid ah marka laga soo qiyaas qaato xariiqaha asaasiga ee Badda dal kasta.

(7)

QODOBKA 5-AAD

BIYAHA GUDAHA

1. Dhammaan Biyaha ku xeeran dhinaca dhulka ee xariiqaha asaasiga oo laga tirinayo ballarka Badda Dalka, waxaa lagu magacaabayaa Biyaha Gudaha ee Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya. Jamhuuriyadda waxay awood buuxda ku leedahay dhammaan Biyaha Gudaha oo la mid ah xaquuqda buuxda ee lagu leeyahay dhulka Jamhuuriyadda.
2. Awoodda soo saarista nidaam iyo xeer-nidaamiyeyaal ku habboon hawlaha la xiriira Biyaha Gudaha ee Jamhuuriyadda, waxaa iska leh Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda.

QODOBKA 6-AAD

QAYBTA XIGTA (CONFIGUOUS ZONE)

1. Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxay kontrol iyo fulin ku sameynaysa, shuruucda Jamhuuriyadda ee ku saabsan Furdooyinka, Canshuuraha, Socdaalka, Ka-hortegidda Wasakheynta iyo Caafimaadka iyo Xeer-Nidaamiyeyaal, ku saabsan Qaybta Badda oo la yirahda Qaybta Xigta. Jamhuuriyadda waxay awood buuxda oo madani iyo ciqaabeedba ku leedahay ayadoo la adeegsanayo Wasaaraddaha iyo Wakaaladaha qaabilsan, si loo fuliyo Sharciga iyo Xeer-Nidaamiyeyasha xadgudubkooda.
2. Qaybta Xigta ee Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxay ku fideysa dhinaca Badda kuna xigta Badda Dalka ilaa 24 Mayl oo laga soo bilaabo xariiqaha asaasiga oo laga soo tirinayo ballarka Badda Dalka.

(8)

QODOBKA 7-AAD

QAYBTA DHAQAALAHA EE GAARKA
(EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE)

1. Qaybta Dhaqaalaha ee gaarka ah ee Jamhuuriyadda Dimuqradi-ga Soomaaliya, waxay ku fidsan tahay dhinaca Badda kuna Xigta Badda Dalka ilaa 200 Mayl oo laga tirinayo xariiqaha asaasiga oo laga qiyaas qaatay Badda Dalka.
2. Qaybta Dhaqaalaha ee gaarka gudaheeda, Jamhuuriyadda Dimu-gradiga Soomaaliya, waxay xuquuq buuxda ku leedahay dhammaan kheyraadka nool iyo kuwa aan noolayn, iyo hawlaha kale ee laga qabanayo qaybta sida quwadda laga dhalinayo biyaha, mowjadaha iyo dabeesha. Xuquuqahaas waxay ku fidsan yihiin dhammaan biyaha laga soo bilaabo Badda Hoose ilaa kor oo ay ku dhex jirto Badda Hoose iyo Ciidda ka hooseysa.
3. Qaybta Dhaqaalaha ee gaarka ah gudaheeda, Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya waxay awood u leedahay inay si buuxda u kormeerto dhammaan hawlaha Qaybtaas gudaheeda kuna saabsan baarista cilmiyeed ee badda, ka faa'ideysiga kheyraadka nool iyo kuwa aan noolaynba oo ku dhex jira. Awoodda kormeerkaas waa mid mar kasta jireysa haddiiba ay Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya ay ku talagasho baarista cilmiyeed ee badda iyo ka faa'ideysiga kheyraadkaas.

Dal shisheeye ma ku dhaqaaqi karo hawlo la xiriira baarista cilmiyeed ee badda ama ^{ka} faa'ideysiga kheyraadka nool ~~ama~~ ~~han~~ noolaynba oo ku jira Qaybta Dhaqaalaha ee Gaarka ah isagoo aan oggolaansho ka haysan Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, raacayana shuruucda, xeer-nidaamigaas iyo shuruucda loo dejiyey hawlahaas.

(9)

- 4 4. Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxay ku dabbaqaysa xaquuqdeeda gaar ahaaneed ee dejinta iyo fulinta tallaabooyinka keydinta iyo maareeynta dhammaan kheyraadka ku dhex jira Qaybta Dhaqaalaha Ee Gaarka ah, kuwo nool iyo kuwo aan nooleynba oo ku dhex jiraan jinsiyadaha guuraya (migratory species) markay ku dhex jiraan Qaybta Dhaqaalaha ee Gaarka ee Jamhuuriyadda. X
5. Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxay awood u leedahay fulinta shuruuda, iyo xeer-nidaamiyeyaasha ku saabsan baarista iyo ka faa'ideysiga kheyraadka ku dhex jira Qaybta Dhaqaalaha ee Gaarka ah iyo inay ciqaabto qofka ku xadgudbo. Intaas ka sokow, Jamhuuriyaddu waxay awood u leedahay inay soo saarto, fulisana shuruuc iyo xeer-nidaamiyeyaal loogu ilaalinayo laguna maamulayo kheyraadka iyo ka hortegidda wasakheynta badda Qaybta Dhaqaalaha ee Gaarka ah gudahiisa ama ka baxsanba haddii wasakheyntaas ay khatar u noqoto biyaha ku dhex jira Qaybtaas. 4
6. Awoodda maamuleed ee la xiriirta Qaybta Dhaqaalaha ee Gaarka ah waxaa wada jir ahaan u leh Wasaaradaha leh khibrad gaar ah kheyraadka kala duwan.
7. Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, isagoo la tahsanaya Wasaaradaha kale ee arrintu saameyso, wuxuu sameynayaa naqshadooyin waaweyn ama liisas juqraafiyeed sidii hadba habboon, kuwaasoo muujinayo xuduuda dibadeed ee Qaybta Dhaqaalaha ee Gaarka ah. Naqshadahaas iyo liisaskaas waa in la faa'iyaa, nuqul ka mid ahna waxaa loo gudbinayaa Xoghayaha Guud ee Qaramada Midoobay. X

(10)

QODOBKA 8-AAD

BADDA HOOSE

(CONTINENTAL SHELF)

1. Badda Hoose waa qayb ka mid ah Badda Hoose iyo Ciidda ka hooseysa dhammaan meelaha xeebaha Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya oo ka sameysmaya isfidinta dabiciiga ee dhulka oo uu fidsamayo dhinaca badda ilaa xadka dibadeed ee badda hoose.
2. Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya, waxay xuquuq buuxda ku leedahay ka faa'ideysiga dhammaan kheyraadka nool iyo kan aan noolaynba oo la xiriira biyaha hoose iyo ciidda ka hooseysa ee Badda Hoose, ka sokow haysashada, caddeynta ama ka faa'ideysiga dhabta ah ee Jamhuuriyadda.
3. Shirkad shisheeye kuma sameyn karto hawl, Badda Hoose, hawshaas oo la xiriirta baaris cilmiyeed ee badda ama ka faa'ideysiga kheyraadka nool ama aan noolaynba oo ku dhex jira Badda Hoose haddii uusan ^{jirin} heshiis ay dhinac ka tahay Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya.
4. Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya, waxay soo saareysa, fulinaysana shuruuc iyo xeer-nidaamiyeyaal ku saabsan kor-meerka, ilaalinta iyo maamulka kheyraadka Badda Hoose.
5. Xuquuqda buuxda ee Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya oo ku saabsan kheyraadka Badda Hoose ilaa xad-dibadeedka ee 200 Mayl marka laga soo tirinayo xariiqaha asaasiga oo laga qiyaas qaadanayo Badda Dalka ama ka shisheba haddii Badda Hoose ay ka shishe marto 200 Mayl, waxaa laga soo tirinayaa sida waafaqsan Qaybta 6-aad, qodobka 76-aad, 83-aad iyo 84-aad ee Xeerka Badda ee Qaramada Midoobay.

(11)

QODOBKA 9-AAD

FULINTA IYO CIQAABTA

1. Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxay si adag u fulinaysa xuquuqda Sharciga Dawliga iyo Shuruucda iyo Xeer-nidaamiyaha ku saabsan Biyaha Gudaha, Badda Dalka, Qaybta ku-Xigta, Qaybta Dhaqaaalaha ee Gaarka ah iyo Qaybta Badda Hoose.
2. Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, ayadoo isticmaalaysa dariiqa dibloomasiga, shuruucda madaniga iyo ciqaabta ilaa heerka ugu sarreysa marka ay la kulanto dhinac oo xadgudub u geysanaya xuquuqdeeda badeed ee Qarannad. Ciqaabaadka falalka ka soo horjeeda sharciga ama xadgudubka waxaa ku jira waxyaabaha hoos ku qoran, midkooda ama qaarkooda:-
 - b). Kiridda iyo Xarigga dhinacyada oo ugug badan Shan(5)sano.
 - t). Kiridda, qabashada iyo la wareegidda ~~haraakiibta~~ iyo qalabkooda.
 - j). La wareegidda iyo iibka kheyraadka badda oo lagu qabsaday xadgudubka shuruucda waxaa ka faa'ideysanaysa Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliyaed.
 - x). Ganaaxyada lagu ciqaabay markabka, markableyga, shaqaalaha ama mas'uuliyiinta, ganaaxa ugu badan ee lagu ciqaabikaro waxaa weeye saddex laab qiimaha kheyraadka badda ee laga gurtay ayadoo/^{lagu}xadgudubay shuruucda Soomaaliyeed.
 - kh). Ayadoo ay jiri karaan dacwooyin ku saabsan burburid hanti ama dhaawac qof la gaarsiiyey sida ku tilmaaman sharcigan oo ka yimaada falal khilaafsan sharciga oo aan ahayn kuwo ku saabsan gurashada kheyraadka badda, kuwaasoo mudeysan kara ciqaab ganaaxeed oo lagu ciqaabayo ~~MARKABKA, MARKABLEYGA, SHAQAALAHNA, AMA MAS'UULIINTA; GANAAXAAS OO NOQNAYA~~ SH. SO. 10.000 ilaa 10.000.000, (DOLLAR AMAAN WAYAY LA egtahay: 35-35000 \$).

(12)

bayo markabka, markableyga, shaqaalaha ama
mas'uuliyiinta, ganaaxsas oo noqonayaan So.Shs.
10,000/= ilaa 10,000,000/=.

QODOBKA 10-AAD

DHULKA XEEBAHA

CADDEYN TA LAHAANSHAHA, DHISMAYASHA

KU YAALA IYO ISTICMAALKA DHULKA XEEBAHA

1. Dhulka Xeebaha wuxuu ka mid yahay Qaybta Xeebta ee biyaha badda iyo Xeebta leh biyaha caadiga iyo kan cusbada leh oo si toos ah ama si dadbanba xiriir la leh isticmaalka badda oo ay ku jiraan xeebaha, bacaadka, xeebta (Shores), dekedaha, gananka, afafka iyo gelitaanka webiyada (oo noqon kara kuwo biyo leh ama engegan mararka qaarkood) oo gelaya badda, meelaha cusbada ama biyaha cusbada xeebta leh biyo fariisadka iyo meelaha ku dhacaanowjadaha.
2. Lahaanshaha iyo kormeerka isticmaalka dhulka xeebaha waxaa iska leh Dawladda Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, oo lagu isticmaalayo u faa'identa Dadweynaha ayagoo loogu siinayo rukhsado waafaqsan danta guud iyo siyaasadda dawladda.
3. Qaybta dhulka xeebaha waxay ku xigta dhinaca dhulka ee Badda Dalka iyo Biyaha Gudaha ee Jamhuuriyadda. Dhulka Xeebaha waxaa laga soo tirinayaa xariiqda biyaha hoose ee dhulka ama Jasiiradda, wuxuuna u sii soconayaa ugu yaraan ilaa iyo 450 mitir dhinaca dhulka. Hase yeeshee, marka laga reebo kuwo sharciyan loogu tilmaamay sharciyo hore, Qodobkan ma saameynayo dhismooyinka dawladda iyo dadweynaha oo hore u dhisnaa, markii la soo saaray sharcigan. Mararkaasoo kale dhismooyinka Dawladda ama Dadweynaha oo hore u dhisnaa ayaa noqonayaa xadka ugu sokeeya dhulka xeebaha.

(13)

4. Fidinta Qaybta Xeebta ama Xariiqda Xeebaha waxaa caddeynayaa Xafiiska Badda isagoo hubinaya xaaladda taagan iyo maragga dadka waayeelka ah oo deggan meeshaas.

QODOBKA 11-AAD

HAY'ADDA MAAMULKA

CADDEYNATA QAYBAHA KU DHEX JIRA DHULKA

XEERABA IYO XEERKA LAGU XADEYNAYO

1. Awoodda maamuleed ee dhulka Xeebaha, oo ay ku jirto xadeynta qaybaha, soo saarista Xeerarka lagu xadeynayo, bixinta dhulka iyo maamulka hawlaha la xiriira dhulka xeebaha waxaa iska leh Wasaaradda arrinta khuseysa, hase yeeshee, waa inay isla kaashadaan Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, Maadanta & Biyaha.
2. Xadeynta qaybaha gaar ahaaneed ee dhulka xeebaha oo la xiriira hantida dawladda iyo dadweynaha oo lagu tilmaamay qodobka 10-aad ee kor ku xusan, waxaa caddeynaysa Waaxda Badda markii loo baahdo iyo wakhtiga habboon. Xadeynta, hase yeeshee, waxaa kaloo warsan kara mulkileyda jaarka ah ee arrintu khuseyso. Xadeynta horeysa, ka dib markii uu oggolaado Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, waxaa caddeynayaa Agaasinka Waaxda Badda.
3. Khilaafaadka ka dhex dhasha xadeynta waxaa go'aan ka gaaraysa Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda ayadoo

.....

(14)

la kaashanaysa Wasaaradda Maaliyadda. Markii la isku dacweynayo hay'adda Garsoorka horteeda, daaficadda hantida la xiriirta dhulka Xeebaha, waxaa iska leh Garyaqaanka Guud ee Dawladda.

4. Xadeynta dhulka Xeebaha waxaa lagu caddeynayaa Xeer ay soo saarto Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda ayadoo la tashanaysa Wasaaradaha kale ee ay arrintu khusayso.

5. Qofkaan u soo dacwoonin maamulka ilaa 180 maalmood, laga bilaabo maalinta la soo ogeysiiyo lana faafiyo Xeerka xadeynta, waa laga mamnuucayaa inuu warsado in xadeynta laga joojiyo ama laga beddelo.

Hase yeeshee maamulku wuxuu tixgelin karaa dacwo ku saabsan khasaaro ama magdhaw oo ka iman karta Xeerka xadeynta, ayadoo la bixinayo magdhaw u dhiganta qiimaha maqulka ah ee suuqa, lana tixgelinayo hantida dacwoodaha ama xuquuqdiisa iyadoo laga qiyaas qaadanayo saldhigna laga dhigayo xaaladda ay ku sugnayd ka hor intuuusan soo bixin Xeerka xadeynta.

6. Ka reebidda dhulka Xeebaha, Qaybaha, aysan isticmaalin karin dadweynaha iyo ku tilmaanta qaybo ka mid ah dhulka Xeebaha loo siiyey isticmaalka dadweynaha ka duwan kuwo hore, waxaa lagu caddeynayaa Xeerka Wasiirka Kalluumeysiga iyo Gaadiidka Badda.

QODOBKA 12-AAD

MAMNUUCIDDA DHAQMIDDA AMA WAXKA BEDDELIDDA

ELNTIDA KU TAALA DHULKA XEEBAHA AMA BADDA-

DAIKA AMA BIYAHA GUDAHA

(15)

1. Ku dhaqmid Sharci darro ah ama wax^{ka}/beddelidda hantida ku taal dhulka xeebaha iyo dhismooyinka Badda Dalka iyo biyaha gudaha waa mamnuuc.
2. Waaxda Badda waxay mas'uul ka tahay fulinta shuruucda iyo Xeer-nidaamiyeyaasha ku saabsan isticmaalka dhulka xeebaha, waxayna amreysaa qof kasta oo ku xadgudub Shuruucda iyo Xeer-nidaamiyaha inuu faraha ka qaado ku dhaqanka sharci darrada ah iyo inuu ku soo celiyo hantidii, xaaladdeeda hore muddada la sheegay gudaheeda ayadoo uu kharashka bixinayo dhinuca. Haddii la fulin waayo ama la diido amarka ku celinta, dhinaca xadgudbay wuxuu muteysanayaa in lagu qaado dacwad ciqaab iyo madani.
3. Haddii ku xadgudubyada ay ka dhaceen Dekedda gudaheeda, Wasaaradda Kalluumeysiga iyo Gaadiidka Badda waxay awood u leedahay inay keli ahaan u fuliso amarka.
4. Qof kasta oo lagu helo dembiga ku xadgudubka sharci darrada ee dhulka xeebaha ama hor istaaga isticmaalka hantida dhulka xeebaha waxaa lagu ciqaabayaa xarig ilaa Lix Bilood ama Ganaax ilaa Shs. So. 50.000/£.

QODOBKA 13-AAD

AWOODDA MAAMULKA DHULKA XEEBAHA

1. Dhammaan bixinta rukhsadaha iyo shatiyada kale ee ku saabsan kalluumeysiga iyo hawlaha kale ee la xiriira ee saameeya kheyraadka badda ee nool kuna dhex jiraan biyaha

(16)

dalka waxay hoos yimaadaan Wasaaradda Kalluumaysiga iyo Gaadiidka Badda.

2. Hawl kasta oo la xiriirta baarista iyo ka faa'ideysiga macdanta, saliidda ama ilaha soo saarista quwadda, wuxuu hoos imanayaa Wasaaradda ku shaqada leh arrimahaas (sida Wasaaradda Macdanta & Biyaha) hase yeeshee waa inay la kaa-shataa Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda.

3. Hawl kasta oo si toos ah oo la xiriirta badmaridda biyaha dalka ama hawl kasta oo saameyn kara socodsiinta dekedaha waxaa awoodiisa iska leh Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda.

4. Wasaaradda ku shaqada leh ee lagu sheegay ~~Wasaaradda~~ 1-aad ilaa 3-aad ee kor ku xusan, waxay awood u leedahay inay soo saarto ~~Xeer-nidaamiyaha~~ loo baahdo oo ku saabsan arrimaha ay awoodooda/leedahay Wasaaradda.

QODOBKA 14-AAD

FALAKA RUKHSADA EE DHULKA XEEBaha

1. Isticmaalka la ogol yahay ee ku saabsan Dhulka Xeebaha waxaa lagu soo saarayaa qoraal ay soo saarto Waaxda qaabilsan. Qoraalkaas waa in lagu dhigaa shuruuddaha la xiriira isticmaalka loogu tala galay iyo aqoonsiga dhinacyada, tilmaanta hantida, isticmaalka loogu talagalay, shuruudaha ama kheyraadka isticmaalkaas iyo muddada rukhsada.

2. Waaxda Badda ayadoo tixgelineysa baahida Jamhuuriyadda ee ku saabsan isticmaalka dadweynaha, waxay bixin kartaa rukhsada oggolaanshaha ku dhaqanka iyo isticmaalka dhulka xeebaha ama inta ku saabsan Badda dalka iyo ~~biyaha gudaha~~ ~~muqaddo kooban~~
1. ~~Waaxda Badda~~ ~~muqaddo kooban~~ ~~muqaddo kooban~~.

(17)

Rukhsaddu ma lahaaneyso xuquuq lahaansho ama mulkiyad hanti-
da maguurtada ku dhex yaal.

3. Haddii rukhsadda ay saameyso dhulka dekedda, waxaa siin-
teeda awood u leh Hay'adda qaabilsan maamulka dekeddaas, w
Markaas oo kale, rukhsada waxaa lagu maamulayaa sidii ay ku
heshiiyeen Hay'adda Dekedaha iyo Qofka la siiyey rukhsadda.
4. Rukhsaddaha, muddadooda ay ka badan tahay labo sano, kuwo
aysan ka badneyn labo sano kaakiinse ay leeyihiin guryo dum-
istoodu aysan sahlaneyn, iyo kuwo ujeeddadoodu ay ku saleysan
yihiin waajibaad gaar ahaneed oo ay leedahay Hay'adda Maam-
ulka waxaa lagu bixinayaa Keer ay soo saarto Wasaaradda Kall-
uumeysiga & Gaadiidka Badda.
5. Rukhsadaha kale oo ay ku jiraan kuwo ku saabsan soo saar-
ista, qodista iyo gurashada/^{dhaqanka:} madanta iyo waxyaabaha kale,
waxaa lagu bixinayaa rukhsad ay soo saarto Madaxda Hay'adda
qaabilsan.
6. Haddii ay jiraan araaqi badan ee rukhsadaha ee ku saabsan
isla hantidii, waxaa mudnaanta la siinayaa arjiilaha dhiibaya
dammaanadda ugu faa'idada badan ee isticmaalka rukhsadda kuna
talo jira inuu u isticmaalo ujeedo la xiriirta arrimaha badda
waafaqsanna danta guud ayadoo uu maamulka sidaas ugu gartay.
Haddii aysan jirin asbaabta kor ku xusan mudnaanta waxaa la
siinayaa arajiilaha ugu horeeya sida ku muuqata taariikhda
iyo waqtiga arjiga loo keenay maamulka.

QODOBKA 15-AAD

RUKHSADAHHA IJAARKA

1. Qofka la siiyey rukhsadda ku dhaqanka iyo isticmaalka

(18)

hantida dhulka xeebaha, waa inuu maamulka siiyaa ijaar qaddarkiisa ay sheegayso warqadda rukhsadda.

2. Ilaa iyo muddadii rukhsadda, ijaarka waxaa lagu yareyn karaa haddii rukhsadda muddadiiisa la gooyey ama ku dhacarkiisa ay yaraatay ayadoo ay jireen duruufo dabiici ah oo wax ka bedellay hantida rukhsadda. Wajibaadka bixinta kirada wuxuu la dhamaanayaa, dhamaanadka muddada rukhsadda, ama haddii qofka la siiyey rukhsadda uu ka tanasulo rukhsadda la siiyey, ama la isticmaali kari waayo rukhsadda ayadoo ay jiraana sababo dabiici ah marka laga reebo samadka lagu jiro haddii la tirtirayo rukhsadda.

3. Rukhsadaha loogu tala galay deeq ahaan ama ujeedooyin kale oo la xiriiira danta guud, ijaarka waxaa lagu goynayaa ayadoo la aqoonsan yahay dabocadaha hantida xeebaha oo la bixiyey.

QODOBKA 16-AAD

KA NOQOSHADA RUKHSADDA

1. Dhamaan ama qeyb ka mid ah rukhsadda waa laga noqon karaa ayadoo ay jiraan sababo gaar ahaaneed, oo la xiriiira isticmaalka guud ee badda ama dhulka xeebaha, ama sababo kale awgood ee ku xiran dan guud ayadoo ay sidaas go'aan ku gaartay Hay'adda qaabilsan.

2. Ka noqoshada waxaa go'aan ka gaaraysa Hay'adda bixisay rukhsadda.

3. Haddii aan si kale loo sheegin, markii la tirtirayo rukhsadda ku saabsan hanti magarta ah, Hay'adda qaabilsan

(20)

- j). Haddii ujeeddada guud ee loo siiyey rukhsadda la beddelay ayadoo aan oggolaansho loo haysan;
- x). Haddii aan la bixin ijaarka sida waafaqsan haftooyinka lagu tilmaamay warqadda rukhsadda.
- kh). Haddii uu si sharci darra ah qof kale loogu beddelo isticmaalka rukhsadd.
- d). Haddii la fulin waayo waajibaadka la xiriira rukhsadda ama kuwo ku tilnaaman sharciga ama xeer-nidaamiyaha.

Xaaladaha (b) iyo (t), Maamulku wuxuu siin karaa muddo dheeraad ah qofka rukhsadda la siiyey, haddii uu soo sheego sababo macquul ah fulin la'aanta isticmaalka joogtada ah.

2. Ka hor inta aan lagu dhawaaqin tirtiridda, maamulku wuxuu goynayaa taariikhda gudaheeda looga rabo qofka inuu keensado difaaciisa isagoo muujinaya sababo u ku doodayo inaan laga tirtiri karin rukhsadda.

3. Qofka la siiyey rukhsadda haddii laga tirtiray sababaha kor lagu sheegay awgood, xaq uma laha in loogu magdhaato shaqada laga qabtay ama kharashka lagu sameeyey ama qiimaha guryaha lagu dhisay dhulka xeebaha.

QODOBKA 18-AAD

RAHANKA DHISMAHA DHULKA XEEBaha IYO

WAXKA BEDDELIDDA RUKHSADDA

1. Qofka la siiyey rukhsadda ku saabsan hantida dhulka xeebaha, waxaa ka reeban inuu u dhigto dhismaha uu ka dhisay ama uu ku qoro qof kale isticmaalka rukhsadda isagoo aan oggolaansho rasmi ah ka haysan Hay'adda dhiibtay rukhsadda.

(19)

ee bixisay rukhsadda waxaa waajib ku ah inay bixiso magdhaw u dhiganta qiimaha hantida ku dhisan iyadoo laga qiyaas qaadanayo muddada hartay markii la tixgeliyo muddada asalka ee lagu siiyey rukhsadda.

4. Hase yeeshee markasta, magdhawga kama badnaan karo qiimaha sugan ee suuqa hantida markii la tirtiray rukhsadda.

5. Haddii rukhsadda qayb-ahaan loo tirtiray, qofka la siiyey rukhsadda wuxuu ka tegi karaa xuquuqdiisa ee ku saabsan rukhsadda oo dhan isagoo, hay'adda bixisay siinaya ogeysiis, ujeeddadiisa ka bixidda, muddo 60 maalmood laga bilaabo taariikhda uu helay ogeysiiska tirtiridda qayb-ahaan.

QODOSKA 17-AAD

TIRTIRIDDA RUKHSADDA

1. Hay'adda bixisay rukhsadda waxay ku dhawaaqeysaa in la tirtiray Rukhsadda ayadoo ay jireen duruufaha hoos ku qoran midkood:-

- b). Haddii aan la fulin hawlaha ku xusan warqadda rukhsadda ama la bilaabi waayo maamulka wakhtiga rukhsadda la siiyey gudahiisa;
- t). Haddii la isticmaali waayey rukhsadda si joogta ah muddada lagu gooyey warqadda rukhsadda ama habka isticmaalka uu ka duwan yahay shuruudaha ku xusan warqadda rukhsadda ama lagu isticmaalay hab ka soo horjeeda danta guud;

(21)

2. Haddii qofka la siiyey rukhsadda uu ka tala jiro inuu u rahmo dhismaha uu ku dhisay dhulka xeebaha ama uu ku beddelo dad kale isticmaalka rukhsadda, waa inuu si rasmi ah u keensadaa arji, loogu oggolaado codsigiisa, hay'adda bixisay rukhsadda.
3. Haddii la iibiyo ama lagu qaado fulin dacwadeed, qofka iibsaday ama qofka lagu wareejiyo dhismahaas dhulka xeebaha ku dhisan qofka leh rukhsadda, ma dhaxli karo rukhsadda ayadoo ~~ayan~~^u oggolaan hay'adda bixisay rukhsadda.
4. Haddii uu dhinto qofka la siiyey rukhsadda, dhaxal-tooyadiisa waxay dhaxlayaan rukhsadda hase yeeshee waa in ay weydistaan in la oggolaado lix bilood gudahaeda haddii kale waxay la kulmayaan tirtiridda xuquuqooda ku saabsan rukhsadda waxaana lagu dabbaqayaa markay maamulka la noqoto inaysan habboonayn in la oggolaado ayadoo ay jiraan sababo la xiriira kartida farsameed iyo xaaladda dhaqaaleed ee dhaxaltooyada.
5. ~~Qodobka~~ (4) ee kor ku xusan waxaa kaloo lagu ~~dabbaqayaa~~ xaaladaha kala diridda shirkadaha loo siiyey rukhsaddaha.

QODOBKA 19-AAD

LA WAREEGIDDA DHISMAHA

Marka rukhsadda la tirtiro ayadoo la raacay qodobka 17-aad ee kor ku xusan, haddii aan si kale lagu sheegin warqadaha rukhsadda, ama dhammaadka rukhsadda, lahaanshaha dhismaha iyo wixii la xiriira dhulka xeebaha waxaa la wareegayaa maamulka ayadoo aan wax magdhaw ama soo celin kharash la siin qofkii markii hore rukhsadda la siiyey, dhaxaltooyadiisa

22
(21)

ama wakiiladiisa. Hay'adda bixisay rukhsadda waxay amri kartaa qofka markii hore la siiyey rukhsadda inuu dumiyo dhismaha ku yaal, dhulka la siiyeyna ku soo celiyo xaaladdiisa hore ayadoo uu kharashkaas bixinayo.

QODOBKA 20-AAD

NIDAAMKA KU SAABSAN ISTICMAALKA DHULKA

XEERABA EE DEKEDAHA

Wasiirka Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu soo saarayaa Xeer-nidaamiye ku saabsan isticmaalka dhulka xeebaha oo ku dhex jira dekedda dhammaantood ama qayb ahaanba. Xeer-nidaamiyahaas wuxuu dhigayaa habka socodsiinta dekedaha ayadoo la oggol yahay isticmaalka dhulka xeebaha iyo dhulka la xiriira oo ka kooban raridda, dejinta iyo keydinta ku meel gaarka ee badeecadaha ama alaabta muddo ka badan kan caadi ahaan loo baahdo fulinta hawlaha caadiga ee dekedaha. Raridda, dejinta iyo keydinta badeecadaha khatarta ah iyo alaabta kale, dhulka xeebaha oo dhammaan ama qayb-ahaan ka tirsan dekedaha, waxaa lagu dabbaqayaa habab gaar ahaaneed ee loogu soo saaro shuruucda iyo xeer-nidaamiyaha ay soo saarto hay'adda ka tirsan Wasaaradda Kalluumeysiga Iyo Gaadiidka Badda.

QODOBKA 21-AAD

DHISIDDA & MAAMULKA WARSHADHA IYO

KEYDINTA ALAABTA KHATARTA AH EE OLOLI

KARTA AMA SUNTA AH

1. Marka laga reebo faqradda 2-aad ee qodobkan, Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda wuxuu keli ahaan awood u leeyahay inuu bixiyo rukhsaddaha ayadoo la raacayo

23
(22)

Sharcigan marka la dhisayo ama la maamulayo warshado ama bakhaaro lagu keydinayo alaabta khatarta ah ee ololaysa ama suuta ah kuna yaala dhulka xeebaha gebi ahaan ama qayb-ahaan, Biyaha Gudaha ama Badda Dalka.

1. Rukhsadaha loo siinayo xarumaha iibiya shidaalka, saliid, macdanta iyo alaabta la xiriirta iyo keydinta alaabta ololaysa oo aan ka badnayn 105.94 Cu. ft (20 Cu.M), waxaa bixinayaa Agaasimaha Waaxda Badda.

3. Dhisidda iyo maamulka warshadaha iyo xarumaha kor ku xusan waxaa lagu dhaqayaa qodobbo gaar ahaaneed ee Xeer-nidaamiyaha uu soo saaro Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga iyo Gaadiidka Badda.

BUUGGA II--AAD

MAAMULKA BADMARIDDA

IYO MARAAKIIBTA

QAYBTA I--AAD

HAY'ADAHA MAAMULKA BADMARIDDA.

QODOBKA 22--AAD

WASAARADDA QAABILSAN

Awoodda maamuleed oo ay ku jirto soo saarista Xeer-nidaamiyaha ku saabsan badmaridda maraakiibta ganacsiga iyo kuwo kale iyo dekedahaba, waxaa iska leh Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda.

QODOBKA 23--AAD

MAAMULKA ARRIMAH XEEBAHA

Ayadoo la tixgelinayo maamulka badda, xeebta Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxaa loo aqoonsanayaa inay

24
(23)

tahay xubin keliya oo Xamar ay tahay magaalada ugu weyn Xafiiskeedana waxaa lagu magacaabaya Waaxda Badda. Qaybta Badda waxaa ku jira xubnaha Badda ee Kismaayo oo ka bilaabata Raas Chiambone ilaa El kaskeero (laga reebo El kaskeero), faraca badda marka laga bilaabo Marka El-kaskeera ilaa Dhanaane (laga reebo Dhanaane) Muqdisho laga bilaabo Dhanaane ilaa Eyl, Boosaso, laga bilaabo Eyl ilaa Bandar Siyaad, Ias qoray laga bilaabo Raas Suura (laga reebo Bandar Siyaad), Maydh laga bilaabo Raas Suura (laga reebo Raas Suura) Berbera laga bilaabo Lowya cadde ilaa Raas Khansiir (laga reebo Raas Khan-siir). Wakiilada Badda Baraawe, Cadale, Hobyo, Eyl, Bender Beila, Xaafuun, Hordiyoo Baargaal, Caluula, Qandala, Saylac iyo Chiambone.

QODDOLKA 24-AAD

AWOODDA MAAMULKA EE HAY'ADAHA BADDA

1. Waaxda Badda waxay ka hoos shaqeynaysa Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda.
2. Adeegayaasha Badda waxa ka hoos shaqeynayaan Waaxda Badda, Qaybaha Badda waxay ka hoos shaqeynayaan Adeegayaasha Badda.
3. Xafiisyada Laamaha Badda waxay ka hoos shaqeynayaan Qaybaha Badda.

QODOBKA 25-AAD

DA
MAGACAABID/HOGGAAMIYAMAASHA DEKEDAHA

(HARBOUR MASTERS) IYO HAY'ADAHA DEKEDAHA.

1. Agaasimaha Waaxda Badda, Madaxa Adeegayaasha Badda, Madaxda Qaybaha Badda iyo Madaxa Xafiisyada Laamaha Badda, waxay yihiin hogaamiyeyasha Dekedaha ay xafiisyo ku leeyihiin.

25
(24)

2. Ka sokow awoodaha ku xusan Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha la xiriira, Hoggaamiyeyaasha Dekedaha waxay leeyihiin, awoodda, ayadoo ka dhex shaqeynayaa xadkooda dhammaan hawlaha maamulka ee ku saabsan gooshitaanka iyo socodka maraakiibta oo aan si gaar ahaaneed loo dhiibin hay'adaha kale.

QODOBKA 26-AAD

U WAREEJIN AWOODDA HAY'ADAHA QUNSULIYAHADA

HOGGAAMIYEYAASHA DEKEDAHA

Hoggaamiyeyaasha dekedaha waxay la wareegi karaan awoodda Qunsuliyadaha Shisheeyaha oo ku saabsan bixinta fiisada (Visa) ee dokumentiga markabka iyo kaalmeynta la siinayo maraakiibta ganacsiga ee shisheeyaha, haddii aysan jirin hay'ad Qunsuliyeed, sidaasna uu soo warsado Kabtanka Markabka.

QODOBKA 27-AAD

WAAXDA BADDA IYO KORMEERKA BADMARIDDA

IYO SOCODKA MARAAKIIBTA DALALKA SHISHEEYE

1. Waaxda Badda ee Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda waxay xallinaysa arrimaha badda oo aan awoodooda la siinin hay'adaha kale.

2. Waajibaadka mamuleed ee Waaxda Badda waxaa fulin kara dalalka shisheeye hay'adaha Qunsuliyeed ama Wakiilka rasmiga ee loogu magacaabay ujeeddadaas, xeerna uu ku magacaabay Wasiirka Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda.

QAYBTA II-AAD

HAWLAHA MAAMULKA, BOLIISKA IYO ADEEGYADA

DEKEDAHA

(26)

QODOBKA 28-AAD

NIDAAMKA DHAQDHAQAAQA MARAAKIIBTA

HAWLAHA DEKEDAHA

1. Hoggaamiyaha Dekedda, wuxuu hagayaa kormeerayaana soo gelidda, bixidda, dhaqdhaqaaqinta, istaagidda maraakiibta dekedda dibadeeda iyo dhamaan dhaqdhaqaaqinta kale ee maraakiibta intay ku jiraan dekedda. Waxaa ka loo Hoggaamiyaha hagayaa kormeerayaana calaamadaha badda iyo faynuusyada, dabka iyo tallaabooyinka looga hortegayo dabka iyo tallaabo kasta oo la xiriira nabadgelyada iyo ilaalinta dekedda dhexdeeda iyo meelaha u dhow.
2. Wakmaladda Dekedaha Soomaaliyeed waxay hoggaaminaysaa kormeeraysana dejinta, raridda iyo keydinta badeecooyinka, saaridda iyo dejinta rakaabka iyo wixii hawlo kale ah ee ka soocda dekedda gudaheeda, marka laga reebo kuwa loo xil-saaray Hoggaamiyaha Dekedda (Harbour Master) sida ku qoran Fagradda 1-aad ee Qodobkan.

QODOBKA 29-AAD

KA SAARISTA ALAABTA IYO MARKABKA

KU CAARIYEY BADDA

1. Haddii badeecooyin ama alaab kale dekedda dhexdooda ku caariyey, dadka mas'uulka ah ayaa ka shaqeynaya ka saaristooda. Haddii dadka mas'uulka ka ah ay ka gofaman waajibaadkooda ayagoo sida uu qabo Hoggaamiyaha Dekedda, khatar ama dhibnato u geysanaya badmaridda, Hoggaamiyaha Dekedda wuxuu amrayaa ka saarista in la sameeyo, ayagoo uu kharashka dhiibayo dhinaca mas'uulka ah.

27
(25)

2. haddii ku caarista maraakiibta ay tahay meel ka mid ah badda Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya (marka laga reebo xadka dekedda sida ku qoran Faqradda 1-aad ee kor ku xusan) oo uu Agaasinka Waaxda Badda go'aan ka gaaray inay khatar ama dhibaato u geysanaysaa badmaridda, hay'adda mas'uulka ka waxay amaraysa in markableygu ama markab-waduhu uu ka saaro qolofka markabka, isagoo muddo u gooyey, lana tashaday Wasaaradda Hawlaha Guud iyo Xafiiska Farsamada Badda.
3. Haddii markableyga uu ku gefo fulinta amarkaas, hay'adda kor ku xusan waxay amaraysaa ka saarista in la sameeyo ayadoo uu kharashka dhiibayo markableyga markabka caariyey ama wadihiisa.
3. Dekedda gudaheeda ayadoo la raacayo tallaabooyinka uu qaaday Hoggaamiyaha Dekedda, hay'adda Dekedda waxay ku dabbaqeysaa awoodaha uu siiyey Waaxda Badda Farqadda 2-aad ee Qodobkan.
4. Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu go'aan ka gaarayaa ka saarista, hababka qaadista wixii laga soo saaray iyo iibinta alaabta iyo qolofka markabka iyo qadarka laçag celinta kharashka uu maamulka ku leeyahay markableyga, howlgeliyaha (operators) iyo dhinaca ku shaqada leh. Maraakiibta ku caariyey badda hoosteeda culeyskoodana aan ka badneyn 300GRT, markableyga,

markableyga ama howlgeliyaha waa waajib ku ah inuu bixiyo kharashka ka saarista ugu badnaan ilaa qiimaha qolofka markabka.,

5. Ka sokow kharashka ka saarista alaabta iyo markabka ku caariyey badda hoosteeda, dadka u xil saaran alaabta ku caariyey badda, markableyga iyo howlgeliyaha maraakiibta caariyey oo ogaan ku xadgudba ~~hogaadaha~~, 2, iyo 3 ee qodobkan, wuxuu muteysan karaa ganaax sida uu dhigayo xeer-nidaamiyaha, ganaaxana ugu badnaan uu noqon karo lacag qadarkeeda tahay saddex laab qiimaha kharashka ku baxay soo saarista.

QODOBKA 30--AAD

KAALMEYNTA MARAAKIIBTA KU JIRA

K H A T A R T A

1. Hoggaamiyaha Dekedda haddii uu ogyanay inuu markab kale uu ku jiro dhibaato ama uu ogaaday qolof markab ama shil kale, waa inuu isla markiiba qaadaa tallaabooyinka lagu kaalmeynayo. Hoggaamiyaha Dekedda haddii loo baahdo wuxuu wargelinayaa kana codsanayaa kaalmo, hay'adaha kale ee ku shaqada leh, awoodna u leh faragelinta rasmiga ah.
2. Si loo raadiyo kaalmo, Hoggaamiyaha Dekedda, Waaxda Badda ama hay'ad kale ee dowladeed ee ay arrintu khuseyso, waxay amri kartaa in maraakiibta, oo leh lahaansho gaar ahaaneed ama in kale, iyadoo aan la fiirineyn dalka calan-kiisa, dekedda ama agagaarka markabka ku dhibaateysan in loogu dhiibo gacantooda, iyadoo ay ku jiraan shaqaalaha markabka amarkaasoo lagu codsanaya in si degdeg ah loogu fidiyo kaalmada.

29
(28)

3. Magdhabida iyo abaalmarinta la xiriirta kaalmada ay bixiyeen Maraakiibta, laguna sheegay ~~kaalmada~~ 2-aad ee Qodobkan waxaa la bixinayaa sida waafaqsan qodobada ku saabsan kaalmada iyo samatabixinta ee Xeerkan ama Xeer-nidaamiyaha loo soo saaray ujeedadaas.

QODOBKA 31-AAD

KORMEERKA HAWLAHA DEKEDDA IYO DHIBAATOYINKA

DEKEDDA IYO MARAAKIIBTA

1. Ku dhaqanka dadka iyo fulinta hawlaha ee lagu sameynayo dekedaha gudohooda waxaa kormeer ku sameynaya hay'adda Dekedda iyo Hoggaamiyaha Dekedda (Harbour Master).

2. Haddii ay jiraan dhibaatooyin ama falal ka soo horjeeda nabadgelyada iyo xasiloonaada dekedda oo ka dhacda dekedda oo ka dhacda dekedda gudeheeda ama meelaha u dhow dekedaha Hay'adda Dekedda iyo Sarkaalka Dekedda waxay qaadayaan dhammaan tallaabooyinka loo baahdo oo ay ku jiraan kaalmeynta Poliiska Dekedda si ay dib ugu soo celiyaan xasiloonaada kontoroolka.

QODOBKA 32-AAD

KHASAARAHA LOO GEYSTO DHISMOOYINKA DEKEDDA

IYO QALABKA KALE EE BADDA

1. Haddii khasaare loo geysto dhismooyinka ama qalabka badda, Waaxda Badda kadib markii ay xaqiijiso qadarka khasaaraha iyo kharashka hagaajinta ayadoo la kaashaneysa hay'adaha farsamada, waxay amreysaa inuu qofka mas'uulka ka ah uu si degdeg ah u sameeyo hagaajinta lagama maarmaanka ah isaga naftiisa ayaa bixinaya kharashka hagaajintaas.

2. Markey arrintu tahay mid degdegsiimo ah ama ay fulin waayaan dadka mas'uulka ka ahaa, Waaxda Badda waxay fulin- eysaa hawlaha hagaajintaas sida uu tilmaamey Wasiirka Kal- luumeysiga & Gaadiidka Badda.
3. Haddii kharashkaas uu geysto markab, Waaxda Badda ayada oo uu codsi ka yimid Hay'adda Dekedda ama Hoggaamiyaha Dek- edda uu Markableyga ama Hawlgeliyaha ama Wakiilkiisa ka codsanayaa inuu keeno dhigaal lacageed iyo khidmado kale oo ku waajiban, ahna damaanad xagga bixinta kharashka lagu sameynayo hagaajinta. Haddii loo baahdo, Waaxda Badda waxay awood u leedahay inay ka qaado lacagta lagu leeyahay mark- abka gefay, kana reebto markabka inuu dhoofa ilaa uu fuliyo waajibaadkaas.
4. Haddii khasaaraha loo geysto dekedda ama meelaha dekedda gudaheeda, tallaabooyinka kor ku xusan waxaa qaadaya Hay'adda Dekedda ama Hoggaamiyaha Dekedda.

QODOBKA 33-AAD

KALLUUMEYSIGA? ISTICMAALKA WAXYAABAHA

QARXA IYO IFINTA DEKEDAHA

1. Dekedaha gudohooda iyo meelaha kale ay maraakiibtu ku xirtaan ama loo xadeeyey maritaanka maraakiibta, kalluum- eysiga haysashada iyo isticmaalka waxyaabaha qarxa iyo if- inta nalalka ama dabka oo dhibaato u geysan kara adeegyada calaamadaha waa mamnuuc marka laga reebo duruufka gaar aha- aneed ee ay oggolaatay Waaxda Badda.

31
(30)

2. Dadka lagu helo ku xadgudubka qodobka ama Xeeranidaamiyaha ujeeddadaas loo soo saaro waxaa lagu ciqaabayaa xarigan ka badneyn (3) sadex bilood ama ganaax ilaa So. shs. 25.000/=.

QEYBTII III-AAD

SHAQAALAHA BADDA III 01/03/05

QODOBKA 34-AAD

EADMAAXIINTA, SHAQAALAHA MARAAKIIBTA GANACSIGA

IYO SHAQAALAHA KU HAWLAN ARRIMAHA BADDA EE

D E K E E D A H . A

1. Shaqaalaha Badda guud ahaaneed oo ay ku jiraan dadka ku hawlan hawlaha la xiriira ama ku xiran badmaridda ama ganacsiga la marinayo badda ama lagaga socodsiinayo dekedaha.
2. Shaqaalaha Badda oo xiriir la leh hawlaha badmaridda waxaa ku jira dhammaan dadka ka shaqeeya u adeegidda markabka nooc kasta ha ahaadee, socodsiintooda, qalabka markabka, badeecada kor saaran iyo shaqaalaha markabka.
3. Shaqaalaha Badda oo la xiriira hawlaha socodsiinta dekedaha oo ay ku jiraan dadka ka shaqeeya maamulka iyo socodsiinta dekedaha, fulinta waajibaadka la xiriira dayactirka qalabka badmarida iyo hantida maguurtada ah ee dekedaha, shaqaalaha dekedaha, kuwo ku shaqada leh jiidista maraakiibta iyo dadka ka shaqeeya warshadaha badda kuwaasoo aan ku jirin shaqaalaha maraakiibta.

32
(31)

QODOBKA 35-AAD

QORISTA IYO BUUGGA BADMAAX

EE BADMAAXIINTA

1. Badmaaxiinta oo caadi ahaan loogu yaqaanno Badmaaxiinta ganacsiga ama Badmaaxin Ganacsade, waxaa loogu diiwaangelinayaa diiwaanno gaar ah oo u haysanayo Agaasimaha Waaxda Badda.

2. Agaasimaha Waaxda Badda, wuxuu siinayaa Buugga Badmaaxeed qof kasta oo laga rabo inuu haysto Buuggaas, haddii uu qofkaas fuliyo Shuruudaha uu dhigayo Qodobkan.

Buugga Badmaaxa wuxuu yahay Shahaadada Rasmiga ah ee keliya oo ku saabsan aqoonsiga iyo Baasaboorka isagoo ku jira shaqada badda iyo Shahaadada adeegga, ayadoo la tilmaamaya daraja kasta ee uu sitaha warqadaha aqoonsiga uu u qalmo hawlaha markabka dushiisa, oo loogaga baahdo buugga.

Buugga Badmaaxa waxaa ku qoran qoraal caddeynaysa in qofka leh buuggaas uu yahay muwaadin ka tirsan Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, si loogu qoro qofka diiwaanada kor ku xusan, mudeystana helidda Buugga Badmaaxa, Badmaaxu waa inuu Agaasimaha Waaxda Badda u gudbiyaa caddeynta hoos ku qoran:-

33
(32)

- b). Inuu yahay muwaadin Soomaaliyeed
 - t). Inuu deggan yahay dalka Jamhuuriyadda ~~Mimuqradi-~~ga Soomaaliya.
 - j). Inay da'diisu tahay ugu yaraan 15 sano.
 - x). Inuu haysto oggolaanshaha waalidka, ama, ~~Qof kale oo~~ mas'uul ka ah haddii uu yahay qof aan qaan gaarin.
 - kh). Inuu yahay qof jirka ka fiyow oo mari kaba badda.
 - d). Inuu yaqaan dabbaasha iyo waddida doonyaha.
 - r). Waa in uusan ahayn qof lagu xukumay dembiyo lid ku ah hanti ama dad, ugu yaraan xarig hal sano ah marka laga reebo ku celinta bulshada.
3. Dad aan qaan gaarin oo da'dooda ka yar tahay (10) sano, waxaa lagu qori kara diiwaanada kor ku xusan, inay shaqaale ka noqdaan maraakiibta ama doonayaha, haddii xubanaha qoyskooda ay ka tirsan yihiin shaqaalaha markabka ay ayadoo shardi looga dhigayo inay mas'uul ka noqodaan dadka a aan qaan gaarin.

04/05/05
1111

Markay ka soo degaan maraakiibtaas dadka aan qaan gaarin oo ku qoran diiwaanada looguma qori karo maraakiibta ama doonayaha ilaa ay gaaraan shan iyo toban (15) sanno,

haddii aysan xubnaha qoyskooda mas'uul uga noqonin, ahna isla shaqaalaha markabka la soo sheegay.

4. Buugga Badmaaxa waxaa haysanayaa Badmaaxa la siiyey. Buugga waxaa lagu dhigayaa saxiixa, caddeynta jinsiyadda, da'da, tilmaanta jirka, sawirka iyo faraha badmaaxa. Intaas ka sokow, Buugga wuxuu muujinayaa mihnada, darajada khibradda ee uu aqoonta u leeyahay badmaaxu.

5. Qof kasta oo si sharci darra ah ku hela uuna isticmaala Buugga Badmaaxa ama been abuura qoraallada si uu u helo Buugga Badmaaxa, wuxuu muteysanayaa xarig aan ka badnayn hal (1) sano, haddii uusan sharci kale dhigin ciqaab ka badan intaas.

QODOBKA 36-AAD

KA TIRTIRIDDA DIIWAANKA

1. Badmaaxiinta waxaa lagaga tirtirayaa diiwaanada rasmiga, Buuggaga Badmaaxiintana waa lagala noqon karaa haddii ay jiraan sababaha hoos ku qoran:

- b). Geerida qofka ku qoran diiwaanka.
- t). Caddeynta ujeeddada qofka ku qoran diiwaanka inuu kaga tago hawlaha badda.
- j). Waayidda jinsiyadda Soomaaliyeed.

x). Waayidda joogtada ee caafimaadka jirka oo ku saabsan badmaridda.

kh). Ciqaabta oo lagu dhawaaqo xukun ugu dambeys ah, ee ku saabsan dembi dabeecad-diisu ka reebayso arjiilaha in lagu qora Buugga sida waafaqsan Qodobka la soo dhafay.

d). Ka joojin badmaridda muddo toban (10) sano ah oo isku xiga, dadka ku qoran diiwaanada, lehna darajooyin mihnadeed, iy oshan sano isku xiga dadka kale ee ku qoran.

r). Si kas iyo ula kac ah uu diida amarrada Sharciga ah ee uu bixiyey Jar Kabtanka Makabka ama Sarkaal kale ee haya hoggaanka.

2. Dadka laga tirtiray diiwaanka rasmiga ah sida waafaqsan faqradda 1 (j) iyo (kh) ee Qodobkan waxay dib u codsan karaan in lagu qoro haddii ay dhamaadaan sababaha dhaliyey tirtiridda.

Dadka laga ^{tirtiray} sida waafaqsan faqradda 1(t) iyo (d) ee Qodobkan, waxay codsan karaan dib u qoridda haddii codsigaas la keeno muddo la mid ah muddada hore ee badmaridda, muddadaasoo laga tirinayo maalinta tirtiridda.

36
(38)

3. Joojinta buugga badmaaxa ee uu leeyahay Badmaaxu iyo xaqiisa ku saabsan ka shaqeynta markabka ku suran calan Soomaaliyeed ilaa muddo aan ka badneyn lix (6) bilood waxaa lagu dabaqi karaa haddii la helo caddeyn in badmaaxa caadeystay inuusan u gudan waajibaadkiisa si hufan, ama in gefka ama taxadar la'aanta badmaaxa ee ku saabsan fulinta waajibaadkiisa ay khatar u keeni karaan markabka. Badmaaxa laga joojiyey hawshiisa wuxuu Waaxda Badda uu arji ugu qoran karaa isagoo codsanaya dib u qorid shaqo.

(QODOBKA 37-AAD)

BAAHIDA SHAQAALEYNTA MARKABKA

Baahida ugu yar ee lagama maarmaan ah in la siiyo
Shahaadada Saraakiisha Maraakiibta.

1. Caddeymo: Haddii aan si kale loo tilmaamin ereyada hoos ku qoran waxaa loola jeedaa macnaha ku qoran hortoda:-
 - (b) "Xeer-Nidaamiye"- Waxaa loola jeedaa nidaamka si sharci ah oo ey dejisay Wasaaradda Kalluumaysiga iyo Gaadidka Badda.
 - (t) "Kabtanku"- Waxaa loola jeedaa qofka haysta hoggaanka markabka.
 - (j) "Sarkaalka"- Waxaa loola jeedaa shaqaale ka mid ah markabka oo aan ahayn Kabtanku, sharciga dalka ama Xeer-Nidaamiyaha ama heshiis ama caado la aqoonsanyahay lagu magacaabay.

(35)

- (x) "Sarkaalka Dheegga" Waxaa loola jeedaa sarkaalka leh aqoonta ku saabsan qeybta Dheegga ee markabka.
- (kh) "Sarkaalk Xigaha"- Waxaa loola jeedaa sarkaalka markabka ee ku xiga Hoggaamiyaha ayada oo uu markabka hoggaankiisa la wareegayo haddii haddii hoggaamiyaha uu noqdo qof aan karti lahayn.
- (d) "Sarkaalka Injineerka"- Waxaa loola jeedaa Sarkaalka injineerka aqoonta u leh qeybta makiinadaha.
- (r) "Sarkaalka Injineerka sare"- Waxaa loola jeedaa sarkaalka Injineerka ugu sareya mas'uulna ka ah dhaqaajinta makiinadaha markabka.
- (s) "Sarkaalk Xiggeenka Injineerka"- Waxaa loola jeedaa sarkaalk ku xigaha sarkaalka Injineerka sare mas'uulna ka noqonaya dhaqaajinta makiinadaha markabka haddii karti la'aan ku dhacdo Sarkaalka Injineerka sare.
- (sh) "Sarkaalka Raadiyaha"- Waxaa loola jeedaa qofka haysta shahaadada socodsiinta War-iskaarsiinta (Radio telegraph) ee darajada koowaad ama derejada labaad ama shahaadada guud ee socodsiinta war-iskaarsiinta ee adeegyada howlaha badda (Maritime mobil service) oo ay bixisay hay'adaha sharcigan loo xil saaray ~~kanaltirsan~~ Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya ama ay aqoonsan tahay Waaxda Badda.

- dh). "Socodsiiyaha Telefoonka Raadiyaha" waxaa loola jeedaa qofka haysta Shahaadada habboon ee ay bixisay hay'adda sharci ahaan loo xil saaray ama loo aqoonsan yahay.
- o). "Safarka Xeebta" ama "Safarka Xeebta Agagaar-keeda" waxaa loola jeedaa safarka markabka oo ka bilaabma kuna dhamaada dekedaha Jamhuuriyadda Dimuqradiiga Soomaaliya, oo aan ku jirin ku xirnaanshaha dekedaha ama xeebaha dal shi-sheeye.
- g). "Badmaridda" iyo "Kormeerka Badmaridda", waxaa loola jeedaa waajibaadka ku saabsan meeleynta iyo hoggaaminta markabka sida waafaqsan hababka badmaridda.
- f). "Quwadda Dhaqaajinta", waxaa loola jeedaa quwadda dhaqaajinta ugu badan ee joogtada ah ey leeyihiin dhammaan makiinadaha markabka oo dhaqdhaqaaqa, oo lagu sheego kilowaat kuna qoran shahaadada markabka ee dalka ama qoraal-

39
(38)

-ada kale ee rasmiga ah.

- k). "Baahida Shaqaaleynta", waxaa loola jeedaa tirada ugu yar ee saraakiisha aqoonta leh iyo shaqaalaha markabka oo leh darajooyin kala duwan kuwaasoo looga kala baahan yahay hawlaha kala duwan ee maraakiib kala duwan iyo adeegyada xeebta iyo ganacsiga caalamiga.
- l). "Xeerka", waxaa loola jeedaa, wixii ku saabsan Qo-dobkan, Xeerka Caalamiga ee Xeerarka Tababarka, Shahaadada iyo Kormeerka Badmaaxiinta, 1978, IMO, London.
- m). "Wasiirka" ama "Wasaaradda", waxaa loola jeedaa Wasiirka Kalluumeysiga iyo Gaadiidka Badda, isagoo isticmaalaya awooddiisa rasmiga ah Wakiilnaka ah Wasaaradda Kalluumeysiga, Gaadiidka Badda iyo Dekedaha iyo Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya.
2. Baahida Shaqaaleynta:- Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga iyo Gaadiidka Badda, wuxuu soo saari doonaa Xeer-nidaamiye

dhigayaa baahida ugu yar ee shaqaaleynta maraakiibta ee waafaqsan markabka ballarka, ganacsiga iyo tilmaanta gaar ahaaneed. Hase yeeshee Xeer-nidaamiyahaas waxaa lagu dhigi kara, hadba sida habboonaata, oo ay ku jirto shaqaaleynta iyo shahaadada shaqaalaha dhammaan maraakiibta, doonyaha iyo maraakiibta yaryarka ee ku qaada rakaabka ijaar, safarada xeebaha dalka ama Caalamiga.

3. Qodobkan waxaa lagu dabbaqayaa dhammaan maraakiibta, Doonyaha iyo Dayuurad-badeedka wata Calanka Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya marka laga reebo:-

b). Maraakiibta Dagaalka iyo Maraakiibta kale ee Dawladda ay leedahay ama ay u adeegsato Jamhuuriyadda ujeedooyinka aan ganacsi ahayn.

t). Maraakiibta Kalluumeysiga.

j). Doonyaha dalxiiska (Pleasure Yachts) oo ayaan ku jirin hawlaha ganacsiga ama rakaabka ijaar loogu qaadayo.

x). Doonyaha iyo Maraakiibta yaryarka ku hawlan ganacsiga xeebaha keliya, kiro ku qaadayn rakaabka iyo,

kh). Markab culeyskiisu ka yar yahay 10 GRT, kirana aan ku qaadayn rakaab.

4. Baahida lagama maarmaanka ee ugu yaraan ah shahaadada Saraakiisha ka shaqeynaya maraakiibta wadata Calanka Soomaaliyeed waxaa lagu dhigayaa waxyaabaha soo socd:-

b). Kabtanka iyo Kabtan Xigeenka maraakiibta culeyskooda yahay 1600 (GRT) tonolaatka diiwaangashan ama wax ka badan; Kabtanka iyo Kabtan-Xigeenka kasta ee markabka maraya badda watana Calanka Soomaaliyeed culeyskiisu dhan yahay 1600 GRT ama ka badan waa inuu haysta shahaadada habboon, aqoonsantahayna Wasaaraddu. Qofka doonaya shahaadadaas waa inuu fuliyaa shuruudaha hoos ku qoran kuna qanca Wasiirka;

1. Caafimaadkiisa fiican yahay, gaar ahaan Aragtida iyo Maqalka.

2. Inuu ka soo baxay aqoonta looga baahan yahay Sarkaalka loo dhiibo Korameerka Badmaridda maraakiibta culeyskooda dhan yahay 200 GRT ama ka badan,

42
(41)

haystana awoodda khibradaha badmaridda ee la soo
oggolaaday, sida hoos ku qoran;

b). Haddii la siinayo Shahaadada Kabtan Ku-Xigeenka
tababar aan ka yarayn toban iyo sideed (18) bilood,
ama aan ka yarayn toban iyo laba (12) bilood, marka
lagu daro tababar gaar ahaaneed, oo uu aqoonsan
yahay Wasiirka inuu la mid yahay shaqo lix (6)
bilood ah Sarkaalnimo xagga Kormeerka Badmaridda.

t). Haddii la siinayo Shahaadada Kabtanka: Shaqa bad-
marid aan ka yarayn Soddon iyo Lix (36) bilood,
ama ka yarayn Labaatan iyo Afar (24) bilood, haddii
uu ka soo shaqeeyey toban iyo laba (12) bilood
isagoo ka ahaa Kabtan Ku-Xigeen ama uu qofku si
hufan u soo dhammeeyey tababarkiisa Wasiirkana la
noqoto inuu la mid yahay tababarkaas shaqo ugu
yaraan toban iyo labo (12) bilood ah.

43
(42)

3. Uu muujiyo karti sida uu tilmaamo Wasiirka looga-gana baahan yahay aqoonta ugu yar marka qofka la siinayo Shahaadada.
- a). Kabtan Ku-Xigeenka maraakiibta culeyskooda yahay 200 ilaa 1600 GRT; Kabtan iyo Kabtan Ku-Xigeenka markabka maraya badda watana Calan Soomaaliyeed, culeyskiisna u dhaxeeyo 200 GRT ilaa 1600 GRT, waa inuu haysta Shahaado habboon.
Qofka la siinayo Shahaadada waa inuu ka qanco Wasiirka inuu fuliyey shuruudaha hoos ku qoran:-
 1. Caafimaadkiisu fiican yahay, gaar ahaan xagga Arag-tida iyo Maqalka.
 2. Haddii la siinayo Shahaadada Kabtan Ku-Xigeenka waa inuu fuliya shuruudaha laga rabo Sarkaalka haya hoggaanka Kormeerka Badmaridda maraakiibta culeys-kooda dhan yahay 200 GRT ama ka badan.

44
(43)

3. Haddii la siinayo Shahaadada Kabtanka, waa inuu fuli-
yaa shuruudaha laga rabo sarkaalka haya hoggaanka kormeerka
maraakiibta culeyskooda dhan yahay 200 GRT ama ka badan aga-
goo soo maraya hawl badmareen ah oo aan ka yarayn muddo S
Soddon iyo Lix (36) Bilood ama muddo aan ka yarayn Labaa-
tan iyo Afar (24) Bilood, haddii shaqadaas ka mid ahayd
Shaqada Kabtan Ku-Xigeenka oo aan ka yarayn toban iyo laba
(12) bilood ama haddii uu si guud u soo dhammeeyey tababar
gaar ah oo uu Wasiirka la noqoto inay la mid tahay shaqadaas;
iyo

4). Uu muujiyey karti raalli-geliyey Wasiirka kartidaas
oo ku saabsan aqoonta ugu yar ee loo baahdo Shahaadadaas
oo kale.

j)¹). Sarkaal haya hoggaanka markabka maraya badda, wa-
tana Calanka Soomaaliyeed culeyskiisuna uu ka yar
yahay 200 GRT, kuna hawlan ganacsi caalami ah, ama
uu kiro ku qaado rakaab, waa inuu haystaa Shahaado
uu aqoonsado Wasiirku, kuna saabsan hawsha Kabtanka
maraakiibta culeyskooda dhan yahay 200 GRT ilaa
1, 600 GRT.

45
(44.)

2. Sarkaal kasta ee haya hoggaanka kormeerka badmaridda ee markab maraya badda, culeyskiisuna dhan yahay 200 GRT, watana Calan Soomaaliyeed, isagoo ku hawlan ganacsi caalami ah ama uu kiro ku qaadayo rakaabk waa inuu haystaa Shahaadada habboon, Wasiirkana aqoonsan yahay kuna saabsan hawsha maraakiibta culeyskooda dhan yahay 200 GRT ama ka badan.

x). Shuruudaha Shahaadooyinka looga baahdo maraakiibta wata Calan Soomaaliyeed, culeyskoodana ka yarayn 200 GRT, kuna hawlan safarada agagaarka xeebaha, kirona ku qaadayn rakaab, waxaa go'aamiya Wasiirka, sida hadba loo baahdo, isagoo ku soo saaraya Xeerhoosaadyo iyo Xeer-nidaamiye lagu soo saarayo Sharcigan.

Kh). Saraakiisha haya hoggaanka kormeerka badmaridda maraakiibta wadata Calan Soo maaliyeed, culeyskooduna uu dhan yahay 200 GRT ama ka badan yahay; Sarkaal kasta oo haya hoggaanka kormeerka badmaridda, kana shaqeeya markab badda marayaa watana Calan Soomaaliyeed, culeyskiisuna dhan yahay 200GRT ama ka badan, ^{inuu} waa/haysta Shahaado habboon.

Qofka raba shahaadadaas oo kale waa inuu Wasiirka ka qanciya inuu fuliyey shuruudaha hoos ku qoran:-

1. Da'diisu tahay ugu yaraan toban iyo sideed (18)sano.
2. In caafimaadkiisu taam yahay, gaar ahaanna xagga Aragtida iyo Maqalka.
3. Inuu soo maray shaqada qeybta dheegga ugu yaraan saddex sanno, oo ay ku jirto lix (6)bilood oo shaqo ku saabsan ilaalinta buundooyinka ayadoo uu kormeerayo Sarkaal aqoon u leh. Tababar gaar ahaaneed oo aan ka badneyn labo (2) sano waxaa lagu bedelli karaa shaqada badmaridda, haddii uu Wasiirku uu ku qanco in tababarkaas uu gugu yaraan la mid yahay maddada shaqada badmaridda ee loogu beddelayo iyo
4. Uu ka qanciyo Wasiirka inuu haysto aqoonta lagama maarmaanka u ah hawshaas.
5. ~~Xayiraad- Wasiirku wuxuu hixin karaa Shahaadooyin, xayiraad la'aan dhinaca baahida shaqada, shaqaalaha aqoon buuxda u leh fulinta hawlahaas; Hase yeeshaa wuxuu siinayaa Shahaadooyin ku xiran shuruudo xagga baahida socodsinta hawlaha oo ku saabsan hawlaha agagaarka xeebaha, dadka mujiin waaya~~

47
(46)

aqoonta buuxda, laakiinse ~~hawshada~~ ^{yihiin} ku xiran ~~ayiraadda~~ ay-
san waxba u dhimayn nabadgelyada.

- d). Sarkaalka Injineerka Sare iyo Sarkaal Xigeenka Injineerka saaran maraakiibta wata Calanka Soomaaliyeed , kuna shaqeeya matoorka weyn oo leh quwad 3,000 Kilowat ama ka badan. Sarkaalka Injineerka Sare ama Sarkaal-Xigeenka Injineerka saaran markab maraya badda, watana Calanka Soomaaliyeed, kuna shaqeeya matoorka leh 3,000 kilowat ama ka badan waa inuu haysta Shahaadada ku habboona

Qofka la siinayo Shahaadadaas waa inuu Wasiirka ka qanciya inuu buuxiyey shuruudaha hoos ku qoran:-

- 1). Inuu Caafimaadkiisu taam u yahay hawsha,
 - 2). Uu fuliyey shuruudaha looga baahan yahay Shahaadada Sarkaalka Injineerka oo haya hawsha kormeerka; iyo
- b). Helidda shahaadada Sarkaalka Injineerka Sare, waxaa loo baahan yahay ugu yaraan toban iyo labo (12) bilood, ~~shaqada~~ badmaridda oo lagu aqoonsan yahay Sarkaal-Xigeenka Injineerka iyo Sarkaalka Injineerka.

48
(47)

t). Helidda shahaadada Sarkaalka Injineerka Sare, waa inuu soo dhammeystay ugu yaraan soddon iyo lix (36) bilood, hawsha badmarida oo la aqoonsan yahay oo ugu yaraan toban iyo laba bilood (12) bilood ay ka mid yihiin hawsha Sarkaalka Injineerka oo leh mas'uuliyad isagoo aqoon u leh hawsha Sarkaalka Injineerka labaad.

3). Uu soo maray tababar farsamo leh oo la aqoonsan yahay kuna saabsan dab-demis.

4). Uu muujiyey kartida uu soo tilmaamay Wasiirka ee loogu baahdo aqoonta shahaadada lagama maarmaanka u ah.

2). Sarkaalka Injineerka Sare iyo Sarkaal Injineerka labaad ee maraakiibta lagu socodsiiyo matoorka weyn ee quwaddiisu tahay 750 ilaa 3.000 kilowaat; Sarkaalka Injineerka sare ama Sarkaalka Injineerka labaad oo ka shaqeeya markab badda maraya oo wata calanka Soomaaliyeed laguna socodsiiyo matoor weyn oo quwaddiisu tahay 750 ilaa 3.000 kilowaat, waa inuu heystaa shahaado haboon.

Qofka waa inuu Wasiirka uga qanciya inuu fuliyey shuruudaha hoos ku qoran:-

49
(48)

1. In caafimaadkiisu taam u yahay hawshaas.
2. Uu fuliyey shuruudaha looga baahday Sarkaalka Inji-
neerka oo haynaya kormeerka; iyo
- b). Marka la siinayo shahaadada Sarkaalka Injineerka
labaad, uu leeyahay ugu yaraan toban iyo laba (12)
bilood ee shaqada badmaridda isagoo ku shaqeeyey
Sarkaalk-xigeenka Injineerka ama Sarkaal Injineerka;
ama
- t). Marka la siinayo shahaadada Sarkaalka Injineerka
Sare waa inuu ka soo shaqeeyey ugu yaraan labaatan
iyo afar (24) bilood, shaqada badmaridda ee la soo
oggolaaday taasoo ugu yaraan toban iyo laba (12)
bilood uu ku soo shaqeeyey isagoo aqoon u leh
hawlaha Sarkaalka Injineerka labaad.
3. Uu soo maray tababar farsamo oo ku saabsan dab-damiska,
aqoonta qoonsan yahay.
4. Uu muujiyey isagoo ka qanciyeey Wasiirka inuu leeyahay
aqoonta farsamo leh ee lagama maarmaank u ah jagadaas.
- J). Maraka la siinayo shahaadada Saraakiisha Injineerka
oo haynaya kormeerka iyo Saraakiisha ka shaqey-
naya maraakiibta wadata Calanka Soomaaliyeed,
laguna socodsiiyo matoor quwaddiisu ka yar tahay

50
(49)

750 Kilowat, shuruudaha looga baahan yahay, waxaa soo saaraya Xeer-nidaamiye uu soo saaro Wasiirka oo awood loogu siiyey Sharcigan.

sh). Saraakiisha Raadiyaha ama Socodsiiyaha Telefoon-ka Raadiyeyaasha: Sarkaal kasta ee Raadiyaha oo mas'uulka ah ama fulinayaa waajibaadka raadiyaha iyo socodsiiyaha telefoonada Raadiyaha ee saaran markab marayaa badda, watana Calanka Soomaaliyeed, waa inuu haysta Shahaado habboon, ee uu bixiyey Wasiirka ama uu aqoonsan yahay, isagoo laga rabo shuruudaha hoos ku qoran:-

1. Inuu da'diisu ka yarayn toban iyo sideed (18) sano.
2. Inuu caafimaadkiisu u fiican yahay hawsha
3. Inuu fuliyey shuruudaha dheeraadka iyo inuu leeyahay waaya aragnimada uu tilmaamay Wasiirka ama Wasaarad kale ee Jamhuuriyadda oo ay arrinta khusayso.
4. Qof kasta oo shahaado loo siiyey Sarkaalka Raadiyaha

51
(5)

ama Socodsiiyaha Telefoonada Raadiyaha wuxuu ka qancinayaa Wasiirka isagoo muujinayaa inuu leeyahay aqoon ku filan oo farsama ah xagga Raadiyaha ama Telefoonka Raadiyaha si uu u guto waajibaadka isa xagga socodsiinta Raadiyaha si hufan.

5. Wasiirku wuxuu awood u leeyahay inuu soo saaro nidaam iyo Xeer-nidaamiye habboon, soo saarista xeerarka kormeerka aqoonta ugu yar ee looga baahdo shahaado siinta iyo xeerarka kale ee loogu horumarinayo nabadgelyada nolosha badda iyo maraakiibta wata calanka Soomaaliyeed ay kaga shaqeeyaan saraakiil iyo shaqaale aqoon u leh hawlahaas. Markuu soo saarayo nidaam iyo xeer-nidaamiyaha la xiriira arrimahaas, Wasiirku waa inuu tixgeliyaa qodobada Xeerka Caalamiga ee ku saabsan shuruudaha gaarka ah ee maraakiibta qaadda badeecooyinka khatarta ah ama kuwo leh tilmaamo gaar ahaaneed.

QAYBTA IV

HABKA MAAMULKA MARAAKIIBTA
WARQADAH A IYO DIIWAANGELINTA

QODOBKA 38-AAD

MARAAKIIBTA, DOONYAHA IYO MARAAKIIBTA-

-YAR YARKA AH

1. Erayga "Markab" waxaa loola jeedaa doonyaha waaweyn loogu isticmaalo ama u qalmo in lagu isticmaalo Badmaridda biyaha korkiisa ama hoostiisa. Erayga "MARKAB" waxaa kale jira Doonyaha kale ee loogu tala galay ujeedooyinka gaar ahaaneed sida qodidda badda hoosteeda, maraakiibta qaadda, wiishaahka sabbeya, maraakiibta loogu tala galay hagaajinta maraakiibta kale, maraakiibta jiida maraakiibta kale, maraakiibta qodda saliidda, dayuurad-badeedka ku goosha biyaha.

2. Maraakiibta, ayadoo la tixgelinayo baahidooda farsamo iyo noocyada adeegyada ay qabtaan, waxaa lagu meeleeysa heerar kala duwan ayago^o lagu diiwaangelinayo habka Sharci-gan iyo Xeer-nidaamiyaha uu soo saaro Wasiirka Kalluumey-siga & Gaadiidka Badda, ayagoo lagu qorayo diiwaanadaha ku qoran midkood ee uu haynayo Agaasimaha Waaxda Badda:--

- b). Diiwaanka Maraakiibta.
 - t). Diiwaanka Doonyaha.
 - j). Diiwaanka Maraakiibta yaryarka.
3. Ku qorista maraakiibta yaryarka diiwaanada ku habboon taasoo saldhig u ah dekedda asalka ah oo ay ka socdeen.
4. Qodobada saameeya Maraakiibta waxaa kaleo lagu dabba-qayaa doonyaha iyo maraakiibta yaryar, haddii aan si kale loo tilmaamin.

QODOBKA 39-AAD

OGGOLAANSHAHA BADMARIDDA IYO AQOONSIGA

MARAAKIIBTA, DOONYAHA IYO MARAAKIIBTA YARYAR

1. Maraakiibta ku qoran diiwaanada ay hayso Waaxda Badda, kana soo baxaan shuruudaha waafaqsan Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha, waxaa loo oggolaanaya badmaridda.
2. Ka sokow, culeyska iyo meesha diiwaangelinta, maraakiibta waxaa lagu aqoonsanayaa magaca, doonyaha magaca iyo lambarka diiwaanka, maraakiibta yaryarkana lambarkooda diiwaanka oo keliya.
3. Shuruudaha iyo hababka diiwaangelinta ee maraakiibta waxaa lagu goynayaa Xeer-nidaamiyaha iyo Qodobada Sharcigan.

4. Markku keensadê arji, keenana caddeyn muujinaysa in la fuliyey dhammaan shuruudaha iyo qodobada diiwaangelinta, markabku wuxuu xaq u leeyahay in la diiwaangeliyey lana siiyo Calanka Soomaaliyeed.

QODOBKA 40-AAD

CALANKA MARAAKIIBTA GANACSIGA

1. Calanka Markabka Ganacsiga waa inuu leeyahay tilmaanta hoos ku qoran:-

Cad dhar ah oo ballarkiisu yahay 150 cm iyo 100cm leeyahayna midabka buluugga dhexdana ku leh Kid-dig shan geesood leh, kuna wareegsan baroosinka oo xariggiisa lagu dhigay xarafka "S" oo ah tilmaanta Soomaaliyeed.

2. Qof kasta oo ka tegayaa ama si kale u isticmaalayaa Calanka Maraakiibta Ganacsiga ee Soomaaliyeed, kaasoo aan lagu oggolayn Xeer-nidaamiyaha ujeeddadaas loo soo saaray, ama uu Calanka u isticmaalo markab shisheeye oo si gef ah u tilmaansan; Ama ujeeddadiisu tahay garashada jinsiyadda markabka shisheeyaha waxaa lagu ciqaabayaa xarig ilaa (1) sano ama ganaax ilaa shs so. 250.000/= ama xarig&ganaax labadaba.

QODOBKA 41-AAD

DIIWAANGELINTA NOOCYADA KALA DUWAN

EE MARAAKIIBTA

1. Markabku ha ahaado mudka matoorka ama kan dabeysaha lagu wado, culeys kasta ha lahaadee kuna hawlan ganacsi dekedaha Jamhuuriyadda dhexdeeda ama markab kale ee ku hawlan ganacsi shisheeye, ma qaadan karo Calanka Soomaaliyeed, mana la siin karo Xuquuqda iyo ^{Dursiinooyinka} ~~markabka~~ markabka Soomaaliyeed, haddii markabkaasu uusan ku diiwangashayn habka uu dhigayo Sharcigan, shuruudaha kale iyo Xeer-nidaamiyaha.

2. Dekedda dalka ee markab kasta oo diiwangashan sida uu dhigayo habka Faqradda 1-aad ee Qodobkan, waxaa weeye Muqdisho. Magaca dekedda dalka waxaa lagu muujinayaa shahaadada diiwangelinta si cadna loogu dhigayaa markabka dhinaciisa.

QODOBKA 42-AAD

SHAHAADADA JINSIYADDA MARAAKIIBTA, RUKHSADAH

DOONYAHA IYO SHATIYADA MARAAKIIBTA YARYARKA.

1. Magaca warqadaha diiwaangelinta Markabka wuxuu noqonayaa "Shahaadada Jinsiyadda" ee maraakiibta, "Rukhsadaha" doonyaha iyo "Shatiyada" maraakiibta yaryarka.

2. Shahaadada Jinsiyadda waxaa soo saarayaa Agaasimaha Waaxda Badda ama Wakiilka uu magacaabay Wasiirka Wasaaradda Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, waxaana lagu qorayaa culeyska saafiga ee diiwaangashan, magaca iyo deegaanka markableyga iyo magaca, nooca, tilmaanta iyo tilmaamaha waaweyn ee markabka.
3. Rukhsadaha Doonyaha iyo Shatiyada maraakiibta yaryarka oo ay bixisay Waaxda Badda, haynaysana diiwaanadooda, kuna qoran magacooda, lambarkooda, ballarkooda guud, culeyskooda saafiga ee diiwaangashan, magaca iyo deegaanka markableyga iyo meesha lagu qoray lambarka.
4. Markay jirto xaalad degdeg ah ama ay jiraan duruufo gaar ahaaneed, Shahaadada Jinsiyadda waxaa loogu beddeli karaa Shahaado ku meel gaar ah ee uu soo saaray Agaasimaha Waaxda Badda, lana siiyey maraakiibta cusub oo la dhisay, ama ay bixisay Waaxda Badda ama Qunsuliyadda ka hor siinta lambarka marka la siinayo maraakiibta wadata Calan Shisheeye ~~de~~ arji ku soo warsaday in la siiyo Shahaadada Jinsiyadda.
Shahaadadaas waxaa kaloo la siinayaa maraakiibta lumiyey shahaadadooda Jinsiyadeed. Hay'adaha kor ku xusan

57
(55)

waxay go'aamiyaan muddada shahaadada taasoo la xiriirta muddada loo baahdo soo saarista Sharciyada Jinsiyadda.

Hase yeeshee, muddada shahaadada kama badnaan karto hal sano. Rukhsadaha doonyaha iyo shatiyada maraakiibta yaryarka, marka ay Hiraan xaalado degdeg ah ama duruufo gaar ahaaneed, waxaa lagu beddeli karaa rukhsad ku meel gaar ah ama shati sida ay u kala leeyihiin.

5. Shahaadada Jinsiyadeed waa in la cusbooneysiisaa marka magaca, culeyska ama nooca iyo tilmaamaha maraakiibta isbeddesho. Ka sokow sababahaas, rukhsadaha Doonyaha waa in la cusbooneysiisaa marka la beddelayo lambarka diiwaanka iyo Shatiyada Maraakiibta yaryarka, waxaa la cusbooneysiinayaa marka la beddelayo magaca markableyga.

6. Wasiirka Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu leeyahay awood maamuleed oo ku saabsan soo saarista Xeer-nidaamiye-yaasha, qaababka iyo hababka kale, kuwaasoo ay ku jiraan goynta ajuurada ee loo bixinayo, siinta warqadaha diiwaan-gelinta ama wax ka beddeliddooda ama beddelkoodaba.

7. Shahaadada Jinsiyadda, Rukhsadaha Doonyaha iyo Shatiga Markab yar waxaa la siinayaa markabka khuseya, waxaana ka reeban in la iibiyo, magac beddelid ama wareejin kale ee ku saabsan warqadda diiwaangelinta. Iibka sharci darrada ama wareejinta shahaadada Jinsiyadda waxaa lagu ciqaabayaa ganaax ilaa Shs. So. 150.000/= ama Xarig ilaa labo (2) sano ama labadaba.
8. Ka sokow ajuurada diiwaangelinta asalka ee lagu sheegay Fartaadda 4-aad ee Qodobka 43-aad ee hoos ku qoran, markab kasta waa inuu bixiyaa ajuurada culeyska sannadka, ee ku tilmaaman Xeer-nidaamiyaha. Ajuurada sannadka waxaa lagu bixinayaa wakhti iyo habka uu tilmaamo Wasiirka Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda.

Fulin la'aanta waxay keenaysaa in la tirtiro Shahaadada Jinsiyadda.

9. Shahaadada Jinsiyadda waxaa loo diidayaa arjiilaha keeni waaya caddeyn muujinaysa hoggansen la'aanta Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha habboon.

59
(58)

10. Haddii markableyga, hawlgeliyaha, wakiilka ama qareen si rasmi ah wakiil u noqonaya markabka iyo markableyga, lagu helo dembi ku saabsan khiyaamo ama marag-beeneed si uu u helo Shahaado jinsiyadeed, waxaa loo gudbinayaa hay'ad Garsoorka ee Jamhuuriyadda, ayadoo markabka la haysto oo ay ku jiraan qalabkiisa, alaabta ku rakiban ama ku dhex jirta lagu wareejinaya Jamhuuriyadda.

QODOBKA 43-AAD

SHAHAADADA SHURUUDAHA JINSIYADEED

1. Markab meel kasta ha lagu sameeyee, uu leeyahay Qof Soomaaliyeed ama muwaadin Shisheeye, wuxuu mutesan karaa in lagu qoro diiwaanka. "Ereyga "Muwaadinka" wuxuu saameeyaa dadka, shirkadaha, mashruucyada ganacsi iyo Ururada.
2. Markableyga iyo Doonleyda oo aan ahayn Dad Soomaaliyeed iyo kuwo deggan Jamhuuriyadda waa in ay magacaaban Wakiil si joogta ah u deggan Jamhuuriyadda. Wakiilkaas waa loo qaadanayaa inuu yahay Kafiilka Basmiga ee Markableyga isagoo xaqiijinaya joogista joogtada ah ee dalka Markableyga inta ku saabsan dhammaan arrimaha saameynaya markabkaas, oo ay ku jiraan tallaabooyinka Garsoorka, fulinta shuruucda iyo

waajibaadka dhaqaalaha ee lagu fulinayo markabka ama mulkileyaasha.

3. Arjiga lagu oodsanayo Shahaadada Jinsiyadeed waxaa keenaya markableyga, markabka ha joogo Deked Soomaaliyeed ama dibadda, isagoo qoraal u soo gudbinayo Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Baada. Arjigaas waxaa lagu soo lifaaqaya dhaar muujinaysa magaca markabka, culeyskiisa saafiga ah, meesha lagu sammeeyey, taariikhda dhammaadka dhismaha, magaca iyo cinwaanka markableyga(da), jinsiyadda markableyga. Ajuuro macquul ah oo loogu socodsiiyayo arjiga, waxaa lagu tilmaamaya Xeer-nidaamiyaha.

4. Ka hor inta aan la bixin Shahaadada Jinsiyadda hay'adda bixinaysa waxay u baahan tahay caddeyn ku saabsan waxyaabaha soo socda:-

- b). Shahaadada Markabka.
- t). In warqadaha diiwaangelinta Shisheeyaha la dhii-bay ayadoo oggolaansho laga haysto Dawlad Shisheeye.
- j). In Markabku uu yahay mid geli kara badda, sida ku cad Shahaadada Badmaridda ee ay bixisay hay'adda qaabilsan ha ahaato tan Soomaaliyeed ama Shisheeye.

- x). In Markableygu uu bixiyey una gudbiyey Jamhuuriyadda ajuurada culeyska ee diiwaangelinta asalka, ee uu tilmaamay Xeer-nidaamiyaha.
- kh). In lagu qoro magaca, lambarka rasmiga, culeyska saafiga, Dekedda Deegaankiisa iyo (haddii loo baahdo khidmadda markabka) dhirirka mowjadaha iyo;
- d). In Shahaadada ~~cabirka~~ ee looga baahdo Sharcigan inay bixisay hay'adda qaabilsan Soomaaliyadhexdeeda ama shisheeye.

QODOBKA 44-AAD

SHAHAADADA CABIRKA

1. Ayadoo la adeegayo ujeedooyinka diiwaangelinta, goynta xadka mas'uuliyadda iyo ujeedooyinka kale ee uu tilmaamo Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha shahaadada cabirka waxay caddeyn u noqonaysa culeysa markabka. Shahaadadan waxaa lagu haynayaa markabka dushiisa, ayadoo ay ka mid tahay dokumentiga rasmiga ee markabka.
2. Xafiiska uu u tilmaamo Wasiirka Kalluumeysiga & Gaadiidka Badda, ujeedooyinkaas waxay cabirayaan markabka arji

u soo qorta Sharciga Jinsiyadda. Maraakiibta markii hore dal shisheeye lagu diiwaangeliyey ama aan weligood la diiwaangelinin, hase yeeshee ay hay'ad qaabilsan ku cabirtay dal shisheeye, hay'adda cabirka waxay oggolaan karta cabirka ku qoran Shahaadada Cabirka ee ugu dambeyska ee markabka, taasoo caddeyn u noqonaysa cabirka markabka iyo culeyska oo dhan iyo kan saafiga.

3. ~~Dhamaan~~ qiimaha iyo kharashyada la xiriira ~~cabirka~~, waxaa bixinayaa markabeyga ama ~~lawlgeliyaha~~ kaddib markii la bixiyey shahaadada.

4. Shahaadada Jinsiyadeed ee markab kasta waxaa lagu caddeynayaa culeyska markabka oo dhan iyo kan saafiga ah.

5. Markabka la diiwaangeliyey sida waafaqsan Sharcigan looma baahna in dib loo cabiro, kaddib markii la bixiyey shahaadada cabirka ee asalka, haddii aan la beddelin culeyska markabka saaran.

6. Habka ~~Cabirka~~: Wasiirka Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu Xeer-nidaamiyaha ku tilmaamayaa hababka gaarka ee cabirka maraakiibta, xisaabta culeyska diiwaangashan oo dhan ama kan saafiga iyo qiimeynta culeyska haddii Xeer-

63
(52)

nidaamiyuhu uu ku salaysan yahay caadada rasmiga ee cabirka, duruufaha ay tilmaamaan Wakaalado Badeed ee la aqoonsan yahay iyo Dal Shisheeye.

QODOBKA 45-AAD

SHAHAADADA U QALMIDDA BADMARIDDA

1. Si loo hormariyo nabadgelyada nolosha badmaridda, markab kasta oo wata Calanka Soomaaliyeed waa inuu ahaado mid xaaladdiisa badmarineed ay fiican tahay intuuusan safarka bilaabin. Waxaana lagu rakibayaa qalab habboon oo la xiriira safarka, marka la hubiyo inay saaran yihiin shaqaale wanaagsan sida uu dhigayo Xeer-nidaamiyaha kaasoo tixgelinaya isticmaalka loogu tala galay iyo badmaridda markabkaas iyo Qodobbada Xeerarka Caalamiga ee ay meel marisay Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya.

2. U qalmidda badmaridda markabka waxaa lagu caddaynayaa shahaadada u qalmidda badmaridda ee uu bixiyo Xafiiska Farsamada Badda oo si toos ah u hoos yimaada Wasaaradda Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda kuna saleysan kormeerka maraakiibtaas. Shahaadooyinka u qalmidda badmaridda oo ay bixiyeen Wakaalado Shisheeye oo si sharci ah u dhisan, maraakiibta

64
(63)

markii hore Dawladda Shisheeye warqado ay siiyeen, maraakiibta cusub ee la dhisay oo la kormeeray iyo maraakiibta aan joogin Jamhuuriyadda oo la kormeeray, waa kuwo ansax ah, waxaana oggolaan kara Xafiiska Farsamada ee Badda had-dii la keeno caddeyn ku filan in markabka la kormeeray iyo shahaadada u qalmidda badmaridda ee markabka ay tahay ansax taasoo lagu haynaya maraakiibta dushooda kana mid ah warqadaha rasmiga ah ee markabka.

3. Maraakiibta u hoggaansami waaya shuruudaha u qalmidda badmaritaanka oo ku qoran Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha habboon waxaa loo diidi kara Shahaadada Jinsiyadda ama Rukhsadda Dhoofinta ama soo gelidda Dekedaha Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya, waxaana lagu ciqaabi kara markab-leyga ama hawlgeliyaha ganaax ilaa Shs. So. 500.000/=sida waafaqsan Xeer-nidaamiyaha.

4. Wasiirka Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu soo saari kara Xeer-nidaamiye tilmaamaya kuna saabsan heerarka u qalmidda badmaridda.

QODOBKA 46-AAD

KU-WAREEJINTA DIIWAANGELIN SHISHEEYE

Qofka leh markabka ku diiwaangashan sida waafaqsan

65
(6)

shuruudaha Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha doonyahana inuu markabka ku wareejiyo diiwaangelin shisheeye, wuu wareejin kara haddii aysan jirin waajibaad kale oo aan Ta fulin sida rahanka ama waajibaad loo leeyahay Jamhuuriyadda ee ku saabsan markabka.

Ka hor wareejintaas, markableyga diiwaangashan wuxuu iskaga dhiibayaa warqadaha markabka, Waaxda Badda ama Wakiilka Diiwaangelinta.

Oggolaanshaha wareejinta diiwaangelinta waxaa la bixinayaa kaddib markii ogeysiis la siiyo deynleyaasha iyo dadka rahanka leh, sida waafaqsan Qodobka 47-aad faqradda 2-aad iyo 3-aad ee hoos ku qoran.

QODOBKA 47-AAD

QALIDDA MARKABKA OO ISKIISA AH

1. Markableyga haddii uu doonayo inuu qalo markabkiisa, ama doontiisa ama markab yar oo aan quwaddiisu ka badnayn 50 GRT, waa inuu muujiyaa ujeeddadiisa iyo codsiga oggolaanshaha Waaxda Badda isagoo dhiibaya warqadaha markabka.
2. Hay'adda qabata caddeynta kor ku xusan, waxay amreysaa faafinteeda, ayadoo lagu dhejinaya looxa qorista, laguna daabacayo Faafinta Rasmiga, lana wacayo qof kasta ee shaqada ku leh ama danta ugu jirto markabkaas si ay xuquuqdooda u helaan 120 maalmood gudohooda (haddii uu yahay markab) ama

90 maalmood gudohooda (haddii ay yihiin doonyo iyo maraakiibta yaryarka).

Haddii 120 maalmood gudohooda laga bilaabo taariikhda markii hore la faafiyey caddeynta, deynlayaashu ay soo gudbiyaan dacwooyinkooda ama haddii la caddeeyo jiritaanka xuquuqda ku saabsan hanti maguurto ah ama damaanad, oggolaanshaha waxaa la bixin karaa markii laga diido dacwooyinkaas, xukum maxkamadeed oo kama dambeys ah, kadib markii la qanciyey dhammaan deynlayaasha, xuquuqda la tirtiray ama qofka leh markabka uu fuliyey shuruudaha ay bixisay. Waaxda Badda kuna saabsan mushaharooyinka shaqaalaha iyo lacagta uu ku leeyahay maamulka.

3. Oggollaanshaha waxaa kale oo dhiibi karta hay'adda Garsoorka markuu dhinaca daneynaya u codsado si loo ilaaliyo danaha la caddeeyey ee dhinaca.

4. In kastoo ay jiraan waxyaabaha k u qoran qodobkan, qalliinka waxaa la oggolaan karaa ka hor fulinta shuruudaha Taqradda 2aad ee qodobkan haddii ay lagama maarmaan u noqoto sababaha degdegga ah, hase yeeshee ma tirtiri karo xuquuqda deynlayaasha.

....